

VISOK OBISK V KOPRSKEM TOMOSU IN POSTOJNSKI JAMI

Prisrčen sprejem gostov s Ceylona

Predsednica cejlonske vlade Sirimavo Bandaranaike s spremstvom v Kopru in Postojni —
V spomin na obisk je kolektiv Tomosa podaril visoki gostji moped

Po končani konferenci nevezanih držav v Beogradu je večina visokih gostov odpotovala domov, kamor so jih klicale nujne državne zadeve, dober del pa jih je še ostalo in so si ogledali nekatere naše kraje. Zanimali so se predvsem za razvoj našega gospodarstva in za možnosti nadaljnje krepitve sodelovanja na vseh področjih med njihovimi državami in našo deželo. Za zaključek so se vsi udeležili otvoritve in ogleda letošnjega jesenskega zagrebškega veesejma, nakar so odpotovali v svoje domovine.

Med slednjimi je bila tudi predsednica vlade daljnega Ceylona Sirimavo Bandaranaike, ki je pogumno zavzela mesto svojega pokojnega moža, padlega v podzemnem atentatu zaradi svojega nerednega stališča in politike nevisnosti, svobode in enakopravnih odnosov. Gospa Bandaranaike je bila na beograjski konferenci deležna posebne pozornosti zaradi svojega pretresljivega poziva k miru in sožitju med narodi: »Govorim tudi kot žena in kot mati, ki se boji vojne, ki se boji, da bo njen sin padel v vojni ali pa

umrl zaradi njenih posledic po dolgih mukah, kar bi bilo še huje...«

Gospa Bandaranaike je po končani konferenci odpotovala s svojim spremstvom iz Beograda na Brione na kratek oddih, nato pa je minuli petek prispela v Koper, kjer si je dopoldne ogledala tovarno Tomos. Na vsej poti po koprskem okraju so visoke goste sprejemali in prisrčno pozdravljali prebivalci, povsod je bilo polno cvetja, zastav in slavolokov. Pred vhomom v tovarno Tomos so goste pričakali predstavniki oblasti in političnih organizacij naše republike in koprskega okraja. Med njimi so bili Vida Tomšičeva, Marija Vilfanova, Jože Ingolič, Albert Jakopič s soprogo, Albin Dujc, Franc Pečar in drugi. Ko je visoka cejlonska gostja v spremstvu članice Zveznega izvršnega sveta Lidije Sentjurčeve prispela pred Tomos, sta ji pri vhomu v tovarno zaželela prisrčno dobrodoščilo predsednik koprskega okraja Albin Dujc in direktor Tomosa Franc Pečar, članici tovarniškega delovnega kolektiva pa sta ji poklonili prelepa šopka cvetja.

Po podrobnem ogledu tovarniških prostorov in proizvodnega procesa je delovni kolektiv podaril visoki gostji motorno kolo Colibri, s čimer ji je pripravil vidno veselje. Vzradoščena je izjavila, da se bo z njim vozil njen sinko. Svoje vtise je gospa Bandaranaike vpisala tudi v Tomosovo spominsko knjigo, nato pa se je s svojim spremstvom odpeljala v

Postojno, kjer je visoke goste na Titovem trgu pričakalo nad dva tisoč ljudi. Prisrčno so pozdravili prijatelje z daljnega Ceylona, pionirji pa so predsednico obsuli s šopki cvetja.

Ogled podzemeljskih lepote Postojnske jame je na vse napravil izreden vtis, kar so tudi izrazili v spominski knjigi. Kolektiv Postojnskih jam je gostom izročil tudi svoja spominska darila, nakar so se odpeljali proti Ljubljani in naprej na Bled.

V petek minuli teden je bila na obisku v koprskem okraju predsednica cejlonske vlade, gospa Sirimavo Bandaranaike, ki se je po končani beograjski konferenci nevezanih držav zadržala pri nas v gosteh še nekaj dni. Dopoldne si je v spremstvu predsednika OLO Koper Albina Dujca, sekretarja OK ZKS Koper Alberta Jakopiča-Kajtimira, Lidije Sentjurčeve in Vide Tomšičeve ter direktorja Tomosa Franca Pečarja ogledala tovarno motornih vozil, nato pa se je s spremstvom odpeljala v Postojno, kjer so se ugledni gostje zadržali na kosilu, si ogledali podzemeljske lepote Postojnske jame in se nato odpeljali na Bled. Gospa Bandaranaike si je v soboto s spremstvom ogledala še letošnji Zagrebški veesejem, nato pa odpotovala z letalom na Ceylon.

PET TISOČ LJUDI NA PROSLAVI V ILIRSKI BISTRICI

Slavje ponosa in hvaležnosti

Svečanosti in ljudskega veselja za 20. obletnico vstaje in revolucije v Ilirski Bistrici so se udeležili številni bivši borci, ki so sodelovali v boju na snežniškem in brkinskem področju
Slavnostni govornik je bil tovariš Albin Dujc, predsednik OLO Koper

Ze minulo soboto zvečer je bila Ilirska Bistrica odeta v slavnostno obleko. Brez števila zastav je vihralo po vsem mestu, posebno pa ob spomeniku padlim borcem NOB, grobnici in po vsem hribu nad spomenikom, kjer je stala slavnostna tribuna. Z vseh strani koprskega okraja pa tudi številni udeleženci iz sosednega reškega področja so se vsuli k spomeniku in na hrib nad njim mladinci. Poldrug tisoč jih je bilo, med njimi ena tretjina tabornikov iz Ilirske Bistrice in bližnjih krajev reškega okraja. Prišli so po partižanskih poteh in se zbrali pred spomenikom, kjer je bila spominska svečanost, na kateri je govoril polkovnik JLA Jože Šeme, ki se je kot bivši komisar Tretje prekomorske brigade udeležil ključnih bojev pri Ilirski Bistrici, v katerih je IV. armada JLA zlomila strahoviti odpor 97. nemškega armadnega korpusa in nato naglo napredovala prek Postojne proti Trstu. V teh bojih je okoli Ilirske Bistrice padlo 284 borcev JLA, ki zdaj počivajo v skupnem grobišču nad spomenikom. Tako je ta sveta zemlja prepojena s krvjo pripadnikov vseh jugoslovanskih narodov in iz nje zrasla svoboda nas in naše potomce obvezuje na globoko hvaležnost do njihove velike žrtve.

To hvaležnost in ponos nad nepogljivim pogumom naših borcev,

ki so pred dvajsetimi leti začeli na videz brezupen boj proti sto in tisočkrat močnejšemu sovražniku, so že v soboto zvečer lepo pokazali tudi številni kresovi, ki so goreli po vseh večjih vrhovih okoli Ilirske Bistrice.

V nedeljo dopoldne pa se je na velikem zborovanju in proslavi zbralo od vsepovsod na hribu nad spomenikom okrog pet tisoč ljudi. Med njimi so bili številni bivši borci, ki so v vrstah NOV sodelovali v bojih na področju Ilirske Bistrice, številni revolucionarji in aktivni graditelji nove družbe, veliko domačinov in posebno mladine, med katero je bilo zlasti opaziti tabornike v značilnih oblekah in odrednimi za-

stavami. Med gosti na slavnostni tribuni so bili med drugimi tudi predstavniki JLA, podpredsednik republiškega odbora Zveze sindikatov Slovenije Leopold Kresejoš, sekretar OK ZKS Gorica Tine Remškar, predsednik OO SZDL Koper Gustav Guzej, predsednik OO Zveze borcev Koper Ivan Mavsar, predsedniki občinskih ljudskih odborov in predsedniki občinskih odborov SZDL ter sekretarji ZK iz občin Opatijske, Reke, Izole, Koprca, Sežane, Postojne in Hrpolj. Mešani pevski zbor iz Postojne in vojaška godba postojnske garnizije sta pela in igrala borbene partizanske pesmi. Po uvodni Internacionali je zborovanje začel sekretar občinskega komiteja ZK ilirsko-bistriške komune Ivan Valenčič-Savo, ki je nato dal besedo slavnostnemu govorniku, predsedniku OLO Koper Albinu Dujcu. Na kratko je ta orisal vstajo in potek revolucionarnih bojev Primorja k Jugoslaviji.

V NEDELJO NA PROSLAVO V GORIŠKA BRDA

V nedeljo bo veliko partizansko slavje v Gonjačah v Goriških Brdih, kjer bo pri novem spomeniku slavnostno zborovanje, katerega se bo predvidoma udeležilo okrog 15 tisoč ljudi. Po novi cesti od Plav na Soči pa do Dobrove v Brdih bo na stotine vozil popeljalo udeležence k spomeniku. Proslavo so organizirali v počastitev 20. obletnice vstaje, 18. obletnice goriške fronte in 14. obletnice priključitve Slovenskega Primorja k Jugoslaviji.

gre samo za 25 držav. Prepričan sem, da jih bo v bodoče še 25 in celo več. Te države bodo v OZN upoštevale sklepe beograjske konference.»

Na koncu svojega odgovora dopisniku »Unita« je predsednik republike dejal, da meni, da so državni odnosi med Italijo in Jugoslavijo zelo koristni tudi za narode naših dveh držav in za delavsko gibanje. Ne verjamem, da bi v italijanski vladi bil kdo, ki ne bi odobral politike realističnega upoštevanja medsebojnih interesov. Želel bi še reči, da se bomo mi s svoje strani še vnaprej trudili, da imamo z Italijo čim boljše odnose. Mi želimo in vedno bomo želeli, da bi bili tudi glede sodelovanja med delavskimi gibanji odnosi čim boljše.

OBVESTILO

TVD Partizan Koper obvešča vse svoje člane, da bo pričetek redne vadbe 18. septembra. Urnik bo objavljen do 15. septembra na oglasni deski društva.

Odbor

TVD Partizan Koper

IZJAVA PREDSEDNIKA TITA DOPISNIKOMA LISTOV »AVANTI« IN »UNITA« O BEOGRAJSKEM SESTANKU NEVEZANIH DRŽAV

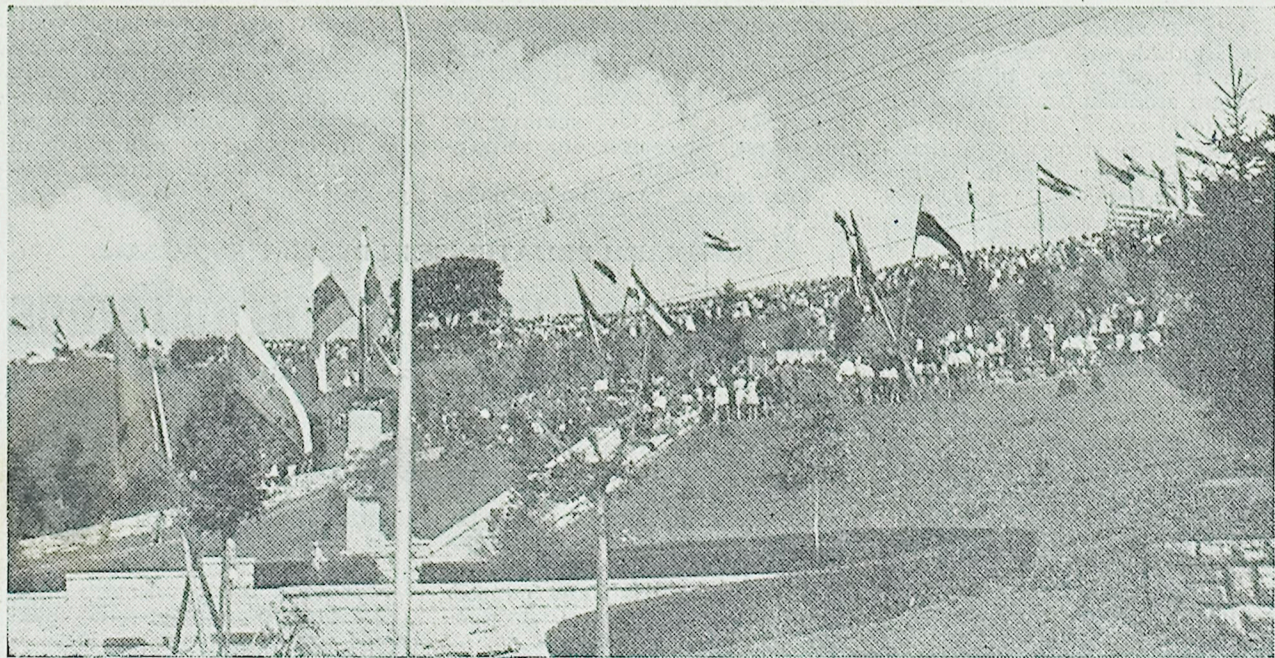
Poslej povsod enoten nastop

V nedeljo je sprejel predsednik republike maršal Tito v prostorih delavske univerze v Zagrebu vsakega posebej stalnega dopisnika »Avanti« v Beogradu in ravnatelja milanske izdaje časopisa »Unita«. Odgovarjal jima je na vprašanja, ki v glavnem zadevajo delo in pomen beograjske konference in razvoj mednarodnega položaja.

Predsednik Tito je v svojem odgovoru ugotovil, da je konferenca odlično uspela, čeprav so nekateri preokovali, da bo prišlo na njej do velikih nesoglasij. Poudaril je, da so na njej dosegli popolno enotnost pogledov o vseh najvažnejših vprašanjih in da je uspeh konference presegel vsa pričakovanja. Po mnenju predsednika Tita bodo imele ideje, ki so jih strnili v dokumente konference, močan vpliv na druge države, ki se iz raznih vzrokov niso udeležile konference, posebno v skupnih akcijah v borbi za mir. Maršal Tito je dodal, da bodo države udeležence na konferenci v Beogradu zavzele na XVI. zasedanju generalne skupščine enotno stališče v vprašanjih, o katerih so razpravljali na konferenci v Beogradu. O vprašanjih, ki bodo na dnevnem redu prihodnjih zasedanj OZN, pa se bodo voditelji držav predhodno sporazumeli, da bi lahko enotno nastopali.

O prenehanju poskusov z jedrskim orožjem je predsednik republike dejal, da do tega mora priti, ker je proti temu ves svet. V odgovoru na vprašanje, kakšen vpliv bo imela konferenca na delavsko gibanje in na mednarodni položaj, pa je dejal, da konferenca ne bo vplivala samo na spremembo politike v smeri udržitve miru in rešitve raznih vprašanj, temveč da je tudi velikega idejnega pomena, zakaj vse države, ki so sodelovale na konferenci, so pokazale stremiljenje po pozitivnem razvoju mednarodnih odnosov, kar bo imelo enakomeren vpliv tudi na njihov notranji razvoj.

Maršal Tito je naglasil, da je glavni pomen konference za razvoj mednarodnega položaja v tem, da je dala velikim silam vedeti, da v Beogradu ni bil ustanovljen noben blok, temveč se je ustvarila močna skupna sila, ki ima lahko veliko vlogo že sedaj in bo v prihodnje še večja. »Kajti,« je poudaril maršal Tito, »ne

Tisoči domačinov in gostov od vsepovsod so v nedeljo proslavili 20. obletnico vstaje in revolucije naših narodov v Ilirski Bistrici. Na sliki: udeleženci množičnega zborovanja med polaganjem vencev na skupno kostnico padlih borcev

OBVESTILO

Stanovanjski sklad občine Izola ima namen, glede na vedno večjo potrebo, izgraditi določeno število garaž za osebne avtomobile.

Investitor bi oddajal garaže v najem. Pozivamo vse lastnike osebnih avtomobilov, ki so zainteresirani za garaže, naj se javijo do 20. septembra 1961 pri Stanovanjskem skladu, Izola, Industrijska ulica 7.

Predsednica cejlonske vlade gospa Sirimavo Bandaranaike si je minuli petek ogledala tudi lepote Postojnske jame, kjer jo je prestregel fotografski objektiv našega reporterja.

Sprehod PO SVETU

Poslanci miru

Takoj po končani beograjski konferenci nevezanih držav so štirje državni odpotovali po naročilu konferenca, da izročijo predsedniku ZDA Kennedyju in sovjetskemu premieru Hruščevu poslanci konferenca, s katero ju nevezane države pozivajo, naj v osebnem stiku rešita vse sporne zadeve med obema blokoma. Tako je predsednik ZDA Kennedyju izročil poslanico konferenca indonezijski predsednik Sukarno, medtem ko je bil pri predsedniku ministrskega sveta Sovjetske zveze indijski premier Nehru. V Moskvi so za to priložnost celo pridelali dan indijsko-sovjetskega prijateljstva. Na proslavi je Hruščev pozitivno ocenil beograjsko konferenco in dejal, da je bilo čutili v njenem vzdušju plemenito zaskrbljenost za usodo človeštva. Po vrnitvi v New Delhi je Nehru izjavil, da je prepričan, da se bosta Kennedy in Hruščev sestala.

Ponesrečen atentat na De Gaullea

Za las je manjkalo, da se ni francoskim ultrasom minuli petek zvečer posrečil atentat na predsednika republike De Gaullea, ki je imel veliko srečo, da je pod njegovim avtomobilom, s katerim se je iz Pariza peljal v svojo letno rezidenco, eksplodiral samo detonatorski naboj in delno poškodoval avto, medtem ko štirih kilogramov plastike ni eksplodiralo zaradi slabe priprave, zakaj eksploziv je bilo dovolj, da bi lahko odnesel v zrak veliko hišo in ne samo avtomobil. Dogodek je bil vzrok, da so se francoske oblasti le zganile in pošteno stopile na rep ultrasom. Ugotovili so, da je bil atentat naročen iz Alžira. Aretirali so atentatorja, tri generale in vrsto pripadnikov tajne vojaške organizacije ultrasov, pri katerih so našli pomembno protidržavno gradivo. Niti zarote vodilje tudi v Francovo Španijo.

Nadaljevanje poskusov z jedrskim orožjem

V Sovjetski zvezi so no prekinitev moratorija izvedli že šest jedrskih poskusnih eksplozij, medtem ko v ZDA obljublajo prve podzemeljske poskuse z atomskimi bombami čez kakšen teden dni. Z vsega sveta pa še vedno prihajajo protesti proti poskusom. Posebno živi so v ti-

stih deželah, ki se čutijo neposredno ogrožene zaradi padavin, okuženih z radijskim sevanjem. Med slednjimi so posebno Japonska, svoj glas pa so vzdignili že tudi Švedi.

Pomirjeni duhovi zaradi Berlina

Mnogi trezni državni in Zahodu menijo, da je poziv voditeljev nevezanih držav omogočil pogajanja o vseh spornih vprašanjih med Vzhodom in Zahodom. Za pogajanja so se izrekli tudi v ZDA in celo Adenauerju je padel greben, ko je videl odločno stališče Sovjetske zveze, da sklene ločeno mirovno pogodbo z Vzhodno Nemčijo in da zaradi tega ne misli nihče začenjati atomske vojne. Razpravljajo posebno o namigih, naj bi Berlin postal samostojen teritorij pod varstvom Združenih narodov. Vsekakor je ZSSR odločena, zadevo rešiti do konca leta v tem smislu, naj bi ostali dve nemški državi, pa če se Adenauer in njegovi prijatelji še tako upirajo.

Brazilska zunanja politika se ne bo menjala

V Braziliji se duhovi pomirjajo. Kongres je ustoličil za predsednika Goularta in imenoval Nevesa za predsednika vlade. V novi vladi sicer ni nobenega člana bivše Quadrosove vlade, vendar pa je novi zunanji minister Francisco San Diego Dantas član laburistične stranke Brazilije in čeprav nova vlada še nima izdelanega programa, kažejo nekatera znamenja, da se Brazilija ne bo odrekla dosedanje zunanje politike neodvisnosti države.

Razburjenje zaradi prepovedane žalostinke

Slovinci v Trstu so pripravili letos ob obletnici padlih žrtev fašističnega nasilja pri spomeniku na Bazovici veliko proslavo za minulo nedeljo. Kot običajno, so morali dostaviti program komemoracije v odobritev oblastvenim organom. Kako pa je vse preseletila in razburila vest, da je vladni generalni komisariat prepovedal petje žalostinke »Žrtvam« in je to pesem brisal iz programa proslave.

V zvezi s tem je Slovenska kulturno gospodarska zveza v Trstu naslovlila na vladnega generalnega komisarja oster protest s katerim je obsodila krivičen in nerazumljiv sklep komisariata. V protestni resoluciji je med drugim rečeno, da je »Žrtvam« komemorativna pesem, ki je med zadnjo vojno postala vsesplošna last slovenskega ljudstva in izraz pietete do žrtev, ki so padle v boju proti fašističnemu nasilju. Resolucija pravi, da je ta najnovejši akt tržaških oblasti poskus napada na pridobitve, ki jih je slovensko ljudstvo na Tržaškem izvojevalo s svojim protifašističnim osvobodilnim bojem, in še posebej napad na slovensko pesem kot sestavni del narodnega življenja slovenske narodnostne skupine v Italiji. To trditve — je rečeno v resoluciji — še potrjujejo nastop bazoviškega karabinerskega brigadirja, ki je v domači gostilni prepovedal slovensko petje. SKGZ zahteva, da vladni generalni komisar takoj preklicuje svojo prepoved in v bodoče »prepreči podobno oviranje protifašističnih prireditev in vse napade na osnovne pravice Slovencev v Italiji.

Vladni generalni komisariat je

Pred časom smo objavili po zapiskih Franca Rejca spomine partizanskega kurirja Antona Keša-Stojana. V nedeljo se je tovariš Keš udeležil proslave 20. obletnice vstaje v Ilirski Bistrici, kjer je rad pristal, da ga je za naše bralce posnela na trak fotografska kamera našega sodelavca

svojo prepoved odboru za prireditve bazoviške proslave utemeljil s tem, da pesem »Žrtvam« ni odobrena s strani cenzure ministrstva za turizem in prireditve.

Tako na sami proslavi pri spomeniku v Bazovici združena pevsko zbor iz Bazovice in Padrič nista smela zapeti »Žrtvam«, vendar pa so vsi prisotni po končani

proslavi skupaj zapeli prepovedano žalostinko in še nekaj slovenskih pesmi.

Komemoracije se je udeležilo lepo število tržaških Slovencev, ki so se pozneje zbrali na Bazovici in še dolgo ogorčeno komentirali ta najnovejši napad na njihove osnovne človečanske pravice.

Novice s TRZASKEGA

Dve žrtvi neznosnih delovnih pogojev

Delavci ladjedelnice Sv. Marko odločno protestirajo zaradi težkih delovnih pogojev, ki jim jih je vsillila uprava. Po nedavni tragični nesreči, v kateri sta izgubila življenje dva delavca, eden pa je bil teže poškodovan, so delavci zapustili delo in protestirali pred upravnim poslopijem, kasneje pa so se odpravili v delavskih oblekah v povorki po mestnih ulicah. Na skupščini, ki so jo imeli ob tej priložnosti delavci ladjedelnice Sv. Marko, so ugotovili, da je sedanji delovni ritem nemogoč ter da prav zaradi tega prihaja tako često do nesreč. Med drugim so tudi sklenili, da bodo prenehali uporabljati uro pri beleženju načina akordnega dela.

Svečanost v počastitev bazoviških žrtev

Na mestu, kjer so pred 31 leti fašistične svinčene ubile Ferda Bidovca, Franca Marušiča, Zvonimira Miloša in Alojza Valenčiča, se je minulo nedeljo zbrala množica Bazovičanov in okolčanov ter številni zastopniki narodnih organizacij, da bi počastili spomin bazoviških žrtev. Na komemoraciji sta govorila Vekoslav Spangler in Giovanni Postogna, točke za kulturni program pa sta prispevala združena pevsko zbor iz Bazovice in Padriče.

Zadeva »Felszegy« vznemirja Miljčane

Upravni odbor miljskega županstva je sklical konec preteklega tedna izredno sejo občinskega sveta v zvezi s položajem v ladjedelnici Felszegy. Občinski svet zastopa stališče, da je razlago za nenehno slabšanje gospo-

Bombni atentati po vsej Italiji

Južnotirolski teroristi so razširili svojo podtalno dejavnost po vsej Italiji. Državo je zajel val terorističnih akcij in podtaknjene bombe so eksplodirale posebno na komunikacijskih objektih — železniških postajah, v avtobusih, telefonskih centralah, električnih daljnovodih itd. Policija je aretirala vrsto oseb, med katerimi je večina zagriženih pripadnikov hitlerizma. Odnosi med Italijo in Avstrijo so še vedno izredno napeti, čeprav so Avstrijci že precej popustili in izjavljajo, da primera Južne Tirolske ne bodo spravili pred OZN, ker bi bila že zagotovitev avtonomije tej deželi »zadostna podlaga za pogajanja«.

Za širšo izobrazbo delovnih ljudi

Iz izkušenj, ki si jih je pridobila Ljudska univerza v Sežani, je nastal predlog, naj bi se v občinskem središču osnoval poseben samostojni zavod, ki bi se ukvarjal z nalogami strokovnega, družbenega, gospodarskega in političnega izobraževanja. Predlog je bil sprejet z razumevanjem pri občinskem svetu za prosveto in kulturo in pri občinskem ljudskem odboru, saj je bilo obema organoma kakor Ljudski univerzi razumljivo, da so že dozoreli pogoji za širši razmah te dejavnosti. Obenem pa so tu še drugi razlogi: Ljudska univerza, ki je doslej delovala pri občinskem odboru Socialistične zveze, je v svojih organizacijskih okvirih že težko obvladovala široko delovno področje, ki so ga v poslednjem času vsebinsko dopolnjevale in ga še dopolnjujejo izredno važne spremembe v našem družbenem in gospodarskem življenju.

Z ustanovitvijo zavoda pod naslovom »Delavska univerza« so še bolj na stečaj odprta vrata nepo-

srednemu sodelovanju gospodarskih in družbeno političnih organizacij, zavodov, šol in drugih institucij pri pomembni nalogi kot organizacija tečajev, seminarjev, predavanj, večernih šol najrazličnejših področij.

Delavsko univerzo bo po načr-

lih družbenega upravljanja vodil upravni odbor, le-ta pa bo zbral okrog sebe širok krog sindikalnih in drugih javnih delavcev. Uprava zavoda je ljudski odbor poveril marljivemu in neutrudnemu javnemu delavcu Albertu Zregantu.

NOVINARJI PRIJATELJSKIH DEŽEL V SLOVENIJI

V torek so obiskali tovarno Tomos

Minuli torek se je mudila v Koprno skupina 23 novinarjev, predstavnikov največjih listov, radijskih postaj, informacijskih agencij raznih dežel Afrike in Azije, ki so po končani beograjski konferenci nevezanih držav ostali pri nas v Sloveniji. Ko so si ogledali in nabrali vtisov o našem gospodarstvu in proizvodnih odnosih ter družbenem življenju po drugih okrajih naše republike, so svoje bivanje v Jugoslaviji zaključili z ogledom tovarne motornih vozil Tomos. Zanimali so se

za proizvodni program in delovne odnose v tem našem gigantu motorne industrije. Ob svojem slovesu so dali navdušene izjave o napredku in splošnem gospodarskem, kulturnem in političnem stanju, ki so ga pri nas lahko videli. Impresionirala jih je zlasti lahkota in večšina, s katero smo v Sloveniji znali vskladiti naše gospodarstvo in materialne možnosti z naravnimi pogoji in okoljem, izredno zadovoljni pa so bili tudi z gostoljubjem, ki so ga bili deležni v naši sredi.

darskega položaja miljske občine iskati predvsem v gospodarskih težavah ladjedelnice Felszegy, ki s končenjem svojih obratov in odpustitvijo delovne sile pospesuje tudi izseljevanje domače specializirane delovne sile v Trst. Za primer navajajo prejšnje stanje, ko je bilo v tej ladjedelnici zaposlenih skupno 930 delavcev, medtem ko jih je danes samo še 430. Z napovedanim odpustom 100 delavcev, bi se položaj v Miljah seveda še poslabšal.

PO USPELIH POSKUSIH NOVI IZDELKI

Po uspehih poskusih in temeljitem proučevanju je podjetje Velurplastic v Hruščevju pri Postojni razširilo svojo proizvodnjo na velurizacijo vrste predmetov, kakor so steklo, usnje, les itd., medtem ko so zadnja novost tovarne, ki je sicer še v izgradnji, velurizirane plošče, po katerih je že sedaj veliko povpraševanje. Surovino za velurizacijo nabavlja podjetje v tujini, v bodoče pa bodo morali oskrbovati s še večjimi količinami tega materiala. Te dni bodo namreč dobili dva nova avtomatska brizgalna stroja za plastično maso, kar bo omogočilo mlademu kolektivu Velurplastika znatno povečanje proizvodnje.

Sicer pa razvoj podjetja najbolj zgovorno prikazuje naraščajoče število zaposlenih, predvsem ženske delovne sile. Medtem ko so v začetku leta imeli vsega 20 zaposlenih, znaša sedanji stalež delovne sile 75 oseb, do konca leta pa bo dobilo v tem obetajočem podjetju zaposlitev nadaljnjih petindvajset oseb.

Vnebij vestah

KAIRO: Arabske oborožene sile bodo te dni zamenjale britanske čete v Kuwaitu. V njihovem sestavu bodo vojaške enote ZAR, Jordanije, Sudana, Saudske Arabije in Tunizije.

NEW YORK: Univerzitetni profesor v Coloradu Howard Gruber je na simpoziju ameriškega združenja psihologov o psihopatologiji nuklearne vojne govoril o veliki nevarnosti uporabe atomske in vodikove bombe. Med drugim je dejal, da »grožnja z atomsko vojno predstavlja kolektivno pooblastilo, s katero se pripravljamo pobiti stotine milijonov ljudi v drugih deželah brez upanja, da bi od tega dobili karkoli drugega, razen moreda manjšo število žrtev v lastni deželi«. Svoja izjavanja je zaključil z ugotovitvijo, da pri tej »kolektivni norosti sodelujejo posamezniki, ki vsak zase niso nori.«

WASHINGTON: Odbor za kreditno predstavnika doma ZDA je priporočil, naj bi se za 896 milijonov dolarjev zmanjšali Kennedyjev program za pomoč tujini.

MOSKVA: V notni sovjetske vlade zahodnim silam je med drugim rečeno, da bo imel zahodni Berlin po sklenitvi mirovne pogodbe kot svobodno mesto pravico do diplomatskih, gospodarskih in kulturnih stikov s katerokoli državo.

V DRUŽBENEM SEKTORJU TRI MILIJONE ZAPOSLENIH

Zadnji podatki kažejo, da je v družbenem sektorju zaposlenih že več kot tri milijone oseb. Samo v industriji in rudarstvu je zaposlenih 1,2 milijona ljudi, v gradbeništvu 320 tisoč, v kmetijstvu okrog 300 tisoč, v trgovini in gostinstvu okrog 260 tisoč, več kot 90 tisoč pa v obrti in prav toliko tuji v prometni stroki.

NAVAL TURISTOV V SPLITU

Zadnji letošnji velik dotok domačih turistov na dalmatinsko Primorje je posebno značilen za splitsko področje. Samo promet na splitski železniški postaji in v splitski luki kaže, da bo v prihodnjih dneh prispelo na dalmatinsko obalo okrog sto tisoč turistov.

Urejuje uredniški odbor. Glavni in odgovorni urednik Rastko Brađaška. Izhaja vsak petek. Izdaja CZP Primorski tisk Koper. Uredništvo in uprava v Koprju, Canrkova 1, telefon 170. Posamezen izvod 20 din. — Letna naročnina 800 din, za tujino 1600 dinarjev ali 3,5 am. dolarja. — Bančni račun 600-70-1-181. Rokopisov in fotografij ne vračamo. — Tisk in ključji tiskarna CZP »Primorski tisk«.

ZIVAHNA DEJAVNOST V SOCIALISTIČNI ZVEZI PO VSEM KOPRSKEM OKRAJU

Nove oblike dela večajo zanimanje

Očitna korist neposrednih stikov med občinskimi in okrajnim odborom SZDL na eni ter krajevnimi organizacijami na drugi strani — Najbolj pereč problem so prostori

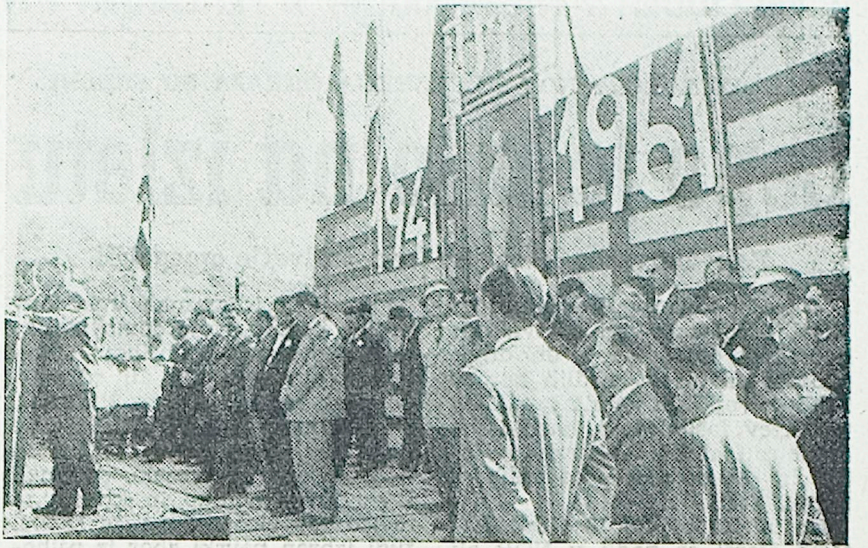
V teh dneh intenzivnega zanimanja vseh naših ljudi za zunanje-politične probleme — zanimanja, ki ga je še stopnjeval za-pleten mednarodni položaj in še posebno beogradska konferenca in konstruktivna vloga Jugoslavije v prizadevanjih za ohranitev mira na svetu — so prišle do posebne veljave sekcije Socialistične zveze za zunanjo politiko, ki so jih ustanovile številne krajevne

organizacije SZDL po vseh občinskih koprskih okrajev. Tako so jih na Postojnskem ustanovili kar sedem, prav toliko v Ilirski Bistrici, v Sežanski občini štiri itd. Najboljše so v Izoli, v Kopru pa je poleg njih posebno aktivna tudi Ljudska univerza. Stevilna predavanja so bila tudi po garnizijah JLA, ponekje pa so na skupnih sestankih obravnavali delo konference nezvezanih držav v Beogradu.

ljenje članov naše družbene skupnosti zlasti po vaseh, ki so bolj oddaljena od večjih kulturnih središč, kjer je več možnosti za družabno življenje.

Pri krajevnih organizacijah bodo zato osnovani posebni gradbeni odbori, ki se bodo ukvarjali samo s problemom prostorov Socialistične zveze.

Posebna pozornost organizacije je v teh dneh posvečena izvolitvi novih šolskih odborov in pripravi na seminarje za njihove člane (Nadaljevanje na 10. strani)

Z nedeljske proslave 20. obletnice vstaje in revolucije v Ilirski Bistrici: častni gostje na slavnostni tribuni med govorom predsednika OLO Koper Albina Duje

GOSPODARSKI KOMENTAR O NEKATERIH TEŽAVAH

Ponovno smo že govorili o težavah naših gospodarskih organizacij v zvezi s pomanjkanjem obratnih sredstev, kar ima za posledico povečano medsebojno kreditiranje oziroma zadolženost. Po nekaterih podatkih znašajo samo v Sloveniji neporavnane obveznosti okoli 40 milijard. Okoli tega problema je mnogo razpravljano po različnih forumih, vendar doslej še ni bila prikazana taka ali drugačna možnost rešitve, ki bi zadovoljila večino prizadetih vsaj v času, dokler ne bi prebruhli težav na prehodu v novi sistem, bolje v postopno preorientacijo pri razdelitvi dohodka: več za obratna sredstva in manj za investicije.

Težišče problema pa — kakor vse kaže — ni samo v gospodarskih organizacijah, temveč je tudi drugje. Zlasti se kaže v preveliki proračunski notranji, ki se kljub zahtevam ne zmanjšuje. Poleg tega nastopajo težave v gospodarskih organizacijah tudi v previški akontacijah na prispevek iz dohodka. Te akontacije so izračunane na podlagi lanskimi instrumentov, ki so letos drugačni in ugodnejši za podjetja. S potrditvijo zaključnih računov se je in se stanje sicer izboljšuje, vendar mnogih težav, ki so nastale in imele svoje posledice, ni moč tako hitro odpraviti. Sistem plačevanja družbenih dajatev pa je — kakor vemo — oster, saj ima banka ob določenih rokih pravico seči po sredstvih gospodarskih organizacij v navedeni namen, ki imajo prednost pred vsemi ostalimi ter blokirati njihove račune, dokler družbene terjatve niso poravnane. Ostrost v tem pogledu je tudi v tem, da je treba nekatero obveznost do družbe poravnati ob izstavitvi faktur in ne ob dejanskem plačilu. Kakor vemo, proučujejo možnosti, da bi se plačevanje takih obveznosti izvrševalo ob dejanskem plačilu računov in ne že ob njihovi izstavitvi. Taka sprememba zahteva seveda temeljitih priprav, ker gre za bistveno spremembo v sistemu pobiranja družbenih dajatev.

Posebne težave predstavlja pomanjkanje obratnih sredstev v tistih primerih, ko nova podjetja niso dobila poleg investicijskih posojil dovolj ali nič obratnih sredstev za začetek obratovanja, čeprav so predpisi v tem pogledu jasni. Toda čisto, če ne celo navadno, so preskrbeli sredstva za nove obrate, glede obratnih sredstev pa je prevladovalo mnenje, da jih bo moral tako nekdo preskrbeti, saj ne bodo pustili novozgrajenega obrata počivati. Deloma je tako tudi bilo vsaj do restrikcije kreditov. Po tem času pa se je položaj zaostrial in težave so v takih primerih vsekakor velike.

Take in drugačne težave vplivajo na razvoj v mnogih dejavnostih in zato jih tudi običajno omenjajo kot vzrok za nedoseganje proizvodnje — kakor je bilo predvideno po planu. V juliju in avgustu proizvodni plani niso bili doseženi, kar bo vsekakor povzročilo ob koncu leta določene težave, predvsem pa povečane napore v zadnjih mesecih letošnjega gospodarskega leta, da bi te plane dosegli. Za to pa bo vsekakor potrebna intervencija s sredstvi, kot je bilo storjeno te dni, ko je Narodna banka dala določenim panogam nad 14 milijard sredstev za obratne namene. —dt—

Aktivnost sekcij tudi po končani konferenci ni prenehala, ker državljanke zdaj še posebno zanimajo njihovi sklepi in priporočila ter odmevi, ki ga je sestanek povzročil po vsem svetu. Zanimajo jih tudi nadaljnji razvoj mednarodnega položaja in zlasti prizadevanja za ohranitev mira, ki je prav v teh dneh z vrsto blokovskih ukrepov v smeri zaostritve hladne vojne postal tako zelo ogrožen.

Novost v delu sekcij in tudi Ljudske univerze so novi prijemi pri obravnavanju predavateljskega gradiva. Za bolj plastično prikazovanje in ilustriranje podajnega gradiva se predavatelji poslužujejo veliko bolj kot doslej tehničnih pripomočkov, kinoaparatur in epidiaskopov, uveljavila pa se je tudi oblika neposrednih razgovorov, spremljanje radijskih in televizijskih prenosov in podobno.

Poseben problem je ob vsej tej aktivnosti in uveljavljanju delovnih programov krajevnih organizacij Socialistične zveze vprašanje prostorov za njihovo delovanje. Kjer teh prostorov ni, seveda ni mogoče misliti na uspešno delo. Tudi tam, kjer klubske in druge prostore že imajo, je treba naprej misliti na njihovo nadaljnje opremljanje z najpotrebnejšimi rekviziti za družabno življenje, tehničnimi pripomočki za predavanja in razširjanje političnega in kulturnega obzora državljanov, za vse skratka, kar lahko popestri in oplemeniti živ-

vala potreba po pospeševanju gozdov, ki so v zasebni lasti. Sredstva sklada, ki se bodo zbirala v obliki prispevka od posekanega lesa in iz drugih virov, bodo namenjena gojitvi, varstvu ter vzdrževanju gozdov in gozd-

nih tal, obnovi in rekonstrukciji gozdov, pogodovanju, gradnji in vzdrževanju gozdnih poti in drugih objektov. Izvajanje takšnega programa je nedvomno potrebno predvsem na kraških tleh.

Da bi dosegli namen sklada, bodo sredstva uporabljena v dveh oblikah: v obliki posojila in obliki dotacij. Upravni odbor, ki je že imenovan, bo predpisal pogoje za obe obliki s pravili sklada.

Težko je napovedati, kakšen uspeh bo imelo poslovanje občinskega gozdnega sklada, njegovih koristi pa vsekakor ne gre podcenjevati, saj se s tem močno povečala možnost pogodovanja obširnih kraških gozdic in izboljšanje sestava obstoječih gozdov tako v korist zasebnikov kot družbe. —er

Sežančani so se odločili za gozdni sklad

ObLO Sežana je na zadnji seji občinskega zbora in zbora proizvajalcev ustanovil občinski gozdni sklad. Ustanovitve sklada, ki je posledica decentralizacije pristojnosti na področju gozdarstva od okrajev na občine, je nareko-

vala potreba po pospeševanju gozdov, ki so v zasebni lasti.

Sredstva sklada, ki se bodo zbirala v obliki prispevka od posekanega lesa in iz drugih virov, bodo namenjena gojitvi, varstvu ter vzdrževanju gozdov in gozd-

nih tal, obnovi in rekonstrukciji gozdov, pogodovanju, gradnji in vzdrževanju gozdnih poti in drugih objektov. Izvajanje takšnega programa je nedvomno potrebno predvsem na kraških tleh.

Da bi dosegli namen sklada, bodo sredstva uporabljena v dveh oblikah: v obliki posojila in obliki dotacij. Upravni odbor, ki je že imenovan, bo predpisal pogoje za obe obliki s pravili sklada.

Težko je napovedati, kakšen uspeh bo imelo poslovanje občinskega gozdnega sklada, njegovih koristi pa vsekakor ne gre podcenjevati, saj se s tem močno povečala možnost pogodovanja obširnih kraških gozdic in izboljšanje sestava obstoječih gozdov tako v korist zasebnikov kot družbe. —er

USPEHI PODJETJA »PRISTANIŠČE KOPER«

Letos skoraj podvojen promet

V avgustu 19.107 ton prometa — V Osmih mesecih povprečje 19.728 ton prometa v primerjavi z lanskimi 11.892 tonami v istem razdobju

V mesecu avgustu je podjetje »PRISTANIŠČE KOPER« opravilo 19.107 ton tovornega prometa, in sicer je bilo 13.920 ton blaga v uvozu, 2.274 ton tovora v izvozu ter 2.893 ton v obalnem prometu. V tem mesecu se je pojavil tudi tranzitni tovar, čeprav samo v količini 20 ton. Glavno blago v uvozu je bil sladkor, nato bombaž, polenovka, tunina in južno sadje, v izvozu pa les in generalni tovar.

V osmih mesecih letošnjega leta je delovni kolektiv »Pristanišče Koper« pretovoril 157.822 ton blaga, in sicer 112.649 ton v uvozu, 22.689 ton v izvozu, 21.958 ton v obalnem prometu ter 527 ton v tranzitu. Mesečno povprečje znaša 19.728 ton pretovorjenega blaga nasproti lanskoletnemu mesečnemu povprečju 11.892 ton. Z mesecem avgustom je minila tako imenovana mrtva sezona, ki v pomorskem prometu nastopi v poletnih mesecih ter zato lahko v zadnjih štirih mesecih letošnjega leta pričakujemo še postopno naraščanje mesečnega tovornega prometa.

ziral v prvem polletju letos 49,1 odstotka celotnega dohodka in 50,6 odstotka narodnega dohodka po letošnjem družbenem planu, čeprav niso dosegla planirane zaposelnosti delovne sile, se je gostinstvo podjetja v Divači znašlo v neljubi kaši. Zašlo je v krizo s tem, da je imelo ob zaključku polletja za okrog 100.000 dinarjev nekritih osebnih dohodkov.

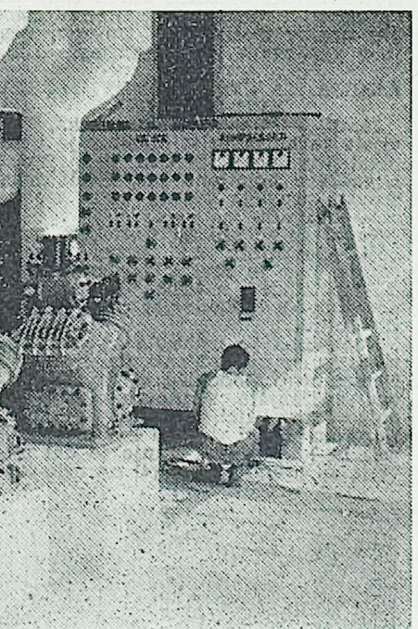
Resnici na ljubo je seveda treba povedati, da so cene v gostinstvu tista vzmet, ki se je prav v obravnavanem obdobju pretirano nategnila in da ni položaja rešil povečan fizični obseg. To ugotovitve potrjuje tudi podatek, da materialni stroški zaostajajo in ne ustrezajo povečanemu dohodku. Celotna zadeva torej ni najbolj rožnata.

Toda v divaškem gostinskem podjetju je položaj najslabši ter se upravičeno sprašujemo, ali sta delovni kolektiv in uprava storila vse, da bi se izognili sedanjim težavam? To vprašanje si bosta morala tudi sama zastaviti in odgovoriti nanj. Verjetno se bo težko najti prepričljivo opravičilo. Kakorkoli — čas beži in konec poslovnega leta bo kmalu tu. Dolej bo treba stvari prerušeti in upoštevati vse predloge, ki utegnejo iztirjen voz potegniti na prave kolesnice. —er

Kaj je z gostinskim podjetjem v Divači?

Če upravičeno trdimo, da so Škocjanske jame lepe, bi lahko prav tako upravičeno vztrajali na tem, da je gostinsko podjetje Divača zlata jama. Vendar žal ni tako. In je velika škoda, da je tako, čeprav bi se stvari lahko brez posebnega truda zasukale drugače. Pa ne gre in ne gre.

Medtem ko so vsa gostinska podjetja v sežanski občini reali-

V izolskem podjetju Riba je začela te dni obratovati nova hladilnica, ki ima zmogljivost 50 do 60 vagonov živil. Veljala je 100 milijonov dinarjev, vendar vse kaže, da se bo ta denar kmalu obrestoval. Razmeroma nizki gradbeni stroški, pri tem ima svoj delež tudi kolektiv, saj je vsak član opravil najmanj en dan prostovoljnega dela, in uporabljanje brezplačne morske vode za hlajenje omogočajo, da so usluge v tej hladilnici za 10-12 odstotkov nižje kot v drugih hladilnicah v državi. S to hladilnico je Riba poskrbela, da preskrba tržišča z ribami ne bo več odvisna od vremena in ulova; ob dobrem ulovu bodo ribe v hladilnici počakale na dneve, ko bi bile ribarnice zaradi slabega ulova sicer prazne. Na sliki: pogled v strojno hladilnico (Foto Frenk)

Na kratko

ENA MILIJARDA STO TRIDESET MILIJONOV DINARJEV DOHODKA

V prvih šestih mesecih je znašal v naši državi dohodek od tujega turizma več kot milijardo sto trideset milijonov dinarjev. Več kot četrtino deviznega dohodka so ustvarili turisti iz Zahodne Nemčije.

PRED GRADNJO NOVE VALJARNE JESENIŠKE ZELEZARNE

Rekonstrukcija Jeseniške železarnice zajema med prvimi gradnjami ureditev nove valjarne, ki jo bodo gradili pod Koroško Belo, na Belškem polju. Z začetnimi deli so že pričeli. Ker bo nova valjarna povezana z obrati jeseniške železarnice, so hkrati s sondiranjem bodočega platoja na Belškem polju pričeli utrjevati in kopati 60 metrov široko traso za izgradnjo 10 metrov širokega nasipa, po katerem bosta speljali cesta in železnica.

NAPRAVE ZA AVTOMATIČNO JAVLJANJE POŽAROV

Tovarna Iskra v Kranju je v sodelovanju s švicarsko družbo Cerberus izdelala več naprav za avtomatično javljanje požarov in vdorov. Te naprave so pred kratkim uspešno prešle preizkušnje. Naprave za alarm delujejo na osnovi spremembe temperature zraka in se same sprožijo, ko doseže zrak v določenem prostoru 65 stopinj Celzija ali pa, če se pojavi dim.

OB 20. OBLETNICI VSTAJE JUGOSLOVANSKIH NARODOV

Odlikovani politični delavci

Ob dvajseti obletnici vstaje je predsednik republike Josip Broz Tito odlikoval več zaslužnih javnih in političnih delavcev tudi v koprskem okraju. V torek je ta odlikovanja na intimni slovesnosti na sedežu okrajne izročil odlikovancem predsednik OLO Albin Duje. Odlikovani so bili sekretar OK ZKS Koper Albert Jakopič-Kajtimir z Redom republike z zlatim vncem, z Redom republike s srebrnim vncem pa prejšnji organizacijski sekretar okrajnega komiteja ZK Jože Bo-

žič, medtem ko sta sedanji organizacijski sekretar OK ZKS Ivan Renko in pa tajnica Okrajnega odbora ZB Koper Marija Aljančič prejela Red dela z zlatim vncem.

V imenu odlikovancev se je v kratkem govoru zahvalil tovariš Kajtimir, ki je poudaril, da odlikovanja niso le priznanja posameznim odlikovancem, marveč nagrada in priznanje skupnosti celotnim kolektivom političnih forumov za dosežene uspehe pri delu.

OB ZAKLJUČKU POLETNE IN NA PRAGU ZIMSKE SEZONE
ZAVODA PRIMORSKE PRIREDITVE

KAJ NAM OBETAJO

Ce pišemo kulturno kroniko naših krajev, potem ne moremo mimo Zavoda Primorske prireditve, ki ima v svoji ustanovni odločbi iz leta 1957 napisano, da je njegova naloga »prirediti festivale in organizirati druge prosvetne in umetniške prireditve na območju OLO Koper«. Torej je to ustanova, ki ima poleg televizije, filma in radia pomembno funkcijo pri oblikovanju kulturne ravni in kulturne osveščenosti vseh naših delovnih ljudi. In končno ima razpravljanje o kulturnih dogodkih in kulturnem življenju svoje stalno mesto v začaranem krogu vzajemnih silnic: delovni ljudje — proizvajalci, upravljavci in potrošniki — se vedno bolj zavedajo, da proces našega sodobnega družbenega razvoja izliva in zaostrojuje kriterije njihovega političnega in kulturnega osveščanja, obenem pa prav ti ljudje lahko aktivno vplivajo na ustvarjanje boljših materialnih pogojev za kulturno-prosvetno življenje.

Cas ob zaključku ene in na pragu druge sezone je primeren za obrat in za vpogled v načrte. Zato smo naprosili predstavnika Zavoda Primorske prireditve — predsednika UO Črta Kolenca in programskega vodjo Milana Lindiča — za nekaj podatkov, ki bodo pomaknili nekatera kulturna vprašanja v ospredje našega zanimanja.

Nekaj statističnih podatkov: v pretekli zimski sezoni je bilo — sicer na območju okrajja, vendar pa v glavnem v obalnih mestih — 42 gledaliških predstav, 16 salonorov poezije in glasbe, 4 koncerti narodne in zabavne glasbe ter 6 koncertov opernih arij in 1 opera. Teh 69 predstav je obiskalo 20.327 ljudi. Poletna sezona beleži 4 gostovanja dveh sovjetskih ansamblov, 2 dramski predstavi in 1 pianistični koncert. To bi bila kaj skromna bilanca, če ne bi bila osrednja prireditelj Zavoda in glavna atrakcija turistične sezone — II. festival jugoslovanske folklorne — zabeležil še 13 predstav v času od 31. VII. do 5. VIII. z 22.147 obiskovalci. Poletna sezona, ki je namenjena predvsem domačim in tujim turistom, je dobila svojo kulturno atraktivnost prav s folklornim festivalom, ki je letos pokazal vso bogatijo naše izvirne, amaterske, stilizirane celo komercializirane folklorne-plesne zakladnice. Brez dvoma je pomenil festival za tujce dohodek prve vrste, zaključno revijo pa so lahko občudovali na televizijskih zaslonih po vsej Jugoslaviji in še 11 držav Evrovizije. Celotna mnenja tujih strokovnjakov, novinarjev in poznavalcev tovrstnih mednarodnih spektaklov so bila zelo laskava, tako glede organizacije kot kvalitete folklorne festivala.

Toda za naše domače občinstvo, za kulturno fiziognomijo in rast našega delovnega človeka je večje važnosti zimski sezona, ki ni namenjena turistični propagandi in privlačnosti.

Predstavniki Zavoda Primorske prireditve obetajo — ob ugodni rešitvi finančnega vprašanja seveda — da bo tudi ta sezona bogata. V dogovoru so z ljubljansko Dramo za tri gostovanja, z Mestnim gledališčem v Ljubljani za vrsto sodobnih komedij in seveda s Slovenskim gledališčem v Trstu za redna gostovanja. Razen tega imajo za to sezono v zamisli uredništev zamisli o koncertnih predstavah nekaterih znamenitih oper in izvedbi najboljših solistov. Ljubitelji zabavne glasbe bodo prišli na svojo račun v seriji gostovanj najboljših jugoslovanskih interpretov popevk in celo nekaterih tujih zvezd na tem področju. Pri prirejanju teh koncertov ima Zavod v načrtu koprodukcijo z uredništvom zabavne glasbe Radia Koper in bi bile to pravzaprav javne radijske oddaje. Uredništev zamisli je seveda od-

visna od obojestranskega razumevaajočega sodelovanja.

V okviru podpisane pogodbe o kulturnem sodelovanju med Italijo in Jugoslavijo in zaradi pripadnikov italijanske narodnostne manjšine v naših krajih bo skušal Zavod pridobiti za gostovanje katero znamenitih italijanskih dramskih ali koncertnih skupin. Še naprej bo gojil zamisel takomenovanih salonov, s katerimi je začel že lani in pri katerih sta gostovala med drugimi tudi dva mlada Italijana, pianista iz Vidma. Salone namerava Zavod letos prenesti v muzejsko dvorano, če bo našel pri vodstvu Ukrajnega muzeja dovolj razumevanja. V načrtu je deset salonov — večerov glasbe in poezije, črnske lirike, literarnih večerov in podobno.

In če posežemo ob koncu med še daljnosežnejše načrte: razgovori o gostovanju nekaterih kvalitetnih ansamblov iz Sovjetske zveze in priprave na III. festival jugoslovanske folklorne. Čeprav so namreč letos umetno zasnovali podobni folklorni festivali tudi v Sarajevu, še vedno upamo, da bo ostalo njegovo glavno prizorišče ob slovenski obali.

Zaenkrat je red vrati zimski sezona in upamo, da bo Zavod Primorske prireditve lahko napravil tudi korak naprej od načrtovanja.

Kamera tam, kamor ni zašlo niti turško kopito

Zaman smo našo informativno turistično službo v Kopru povpraševali, kje je Zanimaj in kako se oride tja. Vedeli smo, da leži pod znamenitimi Hrastovljami in da je tam trenutno snemalna ekipa ljubljanskega podjetja Viba-film. Zanimalo nas je, kakšen zanimiv motiv so našli v Slovenski Istri.

Ko smo v hrastoveljski gostilni — ki je menda svoje cene prilagodila varljivemu blesku filmarskega slovesa — povprašali, po Zanimaju, so nam pokazali tja pod črnokalske skalnate previse,

Med deli, ki jih razstavlja akademski slikar Herman Pečarič v Portorožu, je tudi barvna litografija POSPRAVLJANJE KORUZE (na sliki). Razstavo v portoroškem Ljudskem domu je priredilo Turistično društvo Piran-Portorož. V kratkem bo priredil Pečarič razstavo svojih del v Ljubljani

NOVOST V NAŠEM ŠOLSTVU:

Šolski center za kovinarsko stroko

»Industrijsko-kovinarska šola v Kopru se preimenuje v Šolski center za kovinarsko stroko«, je pisalo med drugim v zadnjem Uradnem listu koprškega okrajja. Novi člen razvoja torej v našem šolstvu, nove možnosti izobraževanja in pridobivanja poklica ter kvalifikacije za našo mladino in za odrasle.

Novi šolski center ima nižjo, srednjo in visoko stopnjo. Študij na prvi stopnji traja tri leta in daje naziv kvalificiranega delavca. Ob obveznih predmetih lahko obiskuje gojence še pouk nekaterih neobveznih, kar mu bo omogočilo opravljanje sprejemnega izpita za srednjo stopnjo, ki bo trajala dve leti in bo dajala naziv »tehnik«. Ker do zdaj tak študij na IKS ni bil mogoč, bo vodstvo šole organiziralo v letošnjem šolskem letu pripravljajni tečaj za kvalificirane delavce kovinarske stroke, ki že delajo v poklicih. Tečaj bo trajal vse šolske leto in bo z izrednim študijem v popoldanskem času pripravil kan-

didate za sprejemni izpit za drugo stopnjo. Zanimanje za ta tečaj je med delavci zelo veliko. Visoko stopnjo študija v novem šolskem centru pa predstavlja oddelk strojne fakultete ljubljanske Univerze s svojimi izrednimi slušatelji.

Novost na kovinarskem centru je letos še oddelk za tehnično risanje, v katerega se je vpisalo 10 deklet. Oddelk je nastal na pobudo zainteresiranih tovarn, ki jim primanjkuje ljudi s tovrstno kvalifikacijo in znanjem.

Pri direktorju novega šolskega centra tovarišu Slavku Brataševcu smo se še pozanimali tudi o drugih spremembah. Šola je namreč prišla — kot tudi vse druge srednje šole — iz okrajne pristojnosti v občinsko, obenem pa postala iz proračunske ustanove zavod s samostojnim finansiranjem. Kaže, da šola ne bo imela posebnih finančnih težav, čeprav se je zašla pred nekaterimi nepredvidnimi postavkami. Eno najpomemb-

NOVE knjige

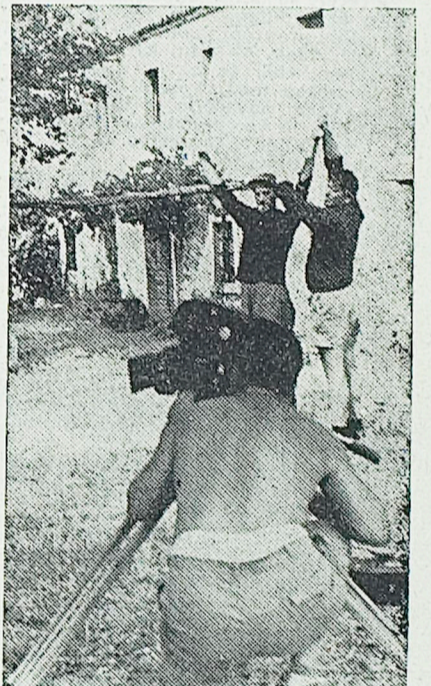
Dušanka Popović-Dorofejeva: **NOCNE PTICE**. Izdala založba Lipa. Pisateljica nam je s tem romanom odkrila še povsem neznan izsek iz našega polpreteklega življenja in ga osvetlila v vsej njegovi bedi in gototi. To je svet in intimno življenje potujočih muzikantov. To je borba za popljudani kočček kruha. Pisateljica je bila žena muzikanta in njena knjiga je nastala iz beležk, ki jih je pisala, ko je s temi modernimi nomadi potovala od meje do meje kraljevske Jugoslavije. Knjiga se zaključuje sredi vojnega meteža. Tu je zapiskov konec in bralec globoko pretresen zapira prebrane strani. Knjiga je ilustriral Miligoj Dominko.

SLOVENSKA KNJIŽEVNOST. Uredil Dušan Prilevec s sodelovanjem Staneta Miheliča in Janka Kosa. Izdala Mladinska knjiga. Urednik je gostil v to delo tisti minimum slovenskega leposlovja, ki je potreben učencem in dijakom pri učenju slovenske literarne zgodovine. Gradivo je razporejeno v pregledno antologijo slovenske književnosti od pismenstva do Moderne. »Slovensko književnost« je odobril Svet za šolstvo LRS.

nejših predstavlja izostanek nekaterih gojencev višjih letnikov, ki so se morali odpovedati nadaljnemu študiju zaradi občutno povečane vzdrževalne v koprskem dijaškem domu. Šola namreč računa pri načrtovanju lastnih dohodkov nekoliko na drugi, predvsem pa na tretji letnik. Lastnih dohodkov imajo planiranih za letos 12 milijonov, medtem ko jim je občinski šolski sklad zagotovil 30 milijonov.

Zanimivi so še podatki o letošnjem vpisu, kajti od 72 prijaviteljev za I. letnik jih je kar 42 iz koprške občine (23 mesto in 19 okolica), 21 jih je iz drugih krajev našega, 9 pa iz gorškega okrajja. Prejšnja leta je bilo poreklo gojencev veliko pestrejšje. Tako jih je v letošnjem II. in III. letniku le 19 iz koprške občine, 38 iz drugih krajev našega okrajja, 15 z Gorškega, 22 iz drugih okrajev in 4 iz drugih republik.

In ob koncu še važen podatek iz uredbe v Uradnem listu: vsi izpiti za kvalifikacijo in znanje stroki morajo biti opravljeni od zdaj v novem šolskem centru.

Snemalna ekipa pri delu

KRATEK REPORTAŽNI ZAPISEK NA TEMO DOKUMENTARNEGA FILMA, NOVEGA FINANSIRANJA IN SLOVENSKE ISTRE

jo prebivalcev v bližnje mesto — v tem primeru v naglo se razvijajoči Koper. Ne gre za filmsko zgodbo, to je samo zapis o zanimivih dogodkih s Koprškega. Premiera bo v Kopru in takrat boste lahko o tem zapisali kaj več.

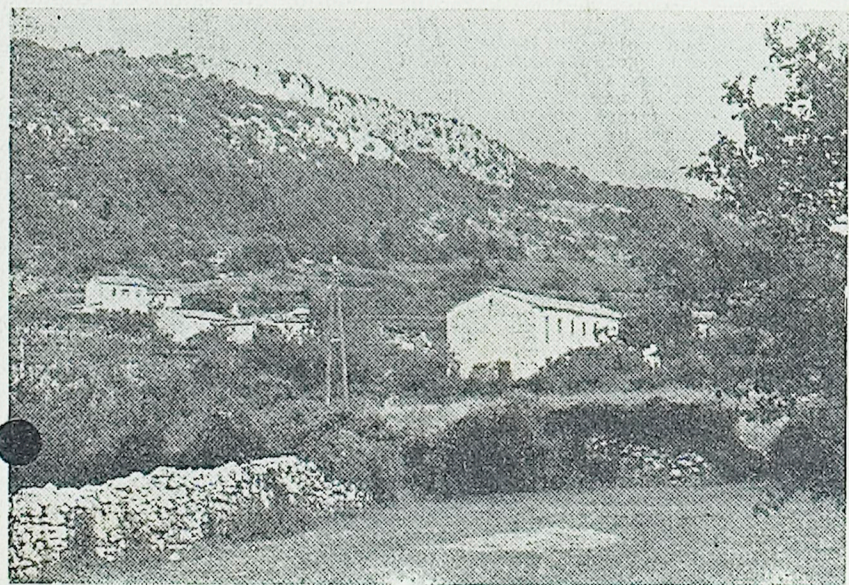
— Vendar gotovo to pripovedovanje o istrskih vaseh in o Kopru kaj povežuje?

— Seveda. Dekletce Jasna, doma iz tele hiše, se vozi v šolo v Koper. Zadnji otrok je v vasi, ki je imela pred leti 85 prebivalcev, pa jih je ostalo danes le še deset. In to so sami stari ljudje. Jasnin oče je že v službi v Kopru in le vprašanje dnevov je, da bo dobil stanovanje in se preselil z družino v mesto. Več hiš je praznih in zapuščenih, vas izumira.

V besedo poseže snemalec Janez Kališnik: — Pokazal vam bom hišo mame Minke tu zgoraj. Boste videli, kakšno pristno, nepotvorjeno okolje.

Imel je prav: istrsko ognjišče, počneli tramovi, ilovnata tla, čudovito pobarvan zid od rahle sivine preko rumene in rjave barve do temno črne. — Tako je bilo že pred pedesetimi leti, — je pravila mama Minka, — ko sem se prisožila.

— Če boste o tem pisali, — mi je rekel tovariš Kališnik, — ne pozabite omeniti, da se od srca zahvaljujemo vsem domačinom, ki

Motiv iz Zanimaja nad Hrastovljami, kjer so posneli dokumentarni film, ki govori o življenju v Slovenski Istri

so nam veliko pomagali da smo lahko uresničili svoje zamisli. Zelo gostoljubni so in prijazni, posebno mama Angela, ki nam tudi kuha in za nas skrbi.

— Pa še to omenite, — mi je segel v besedo režiser Pogačnik, — da sem zelo vesel, da je Janez z nami, ker je to film, ki ne bo prinesel posebnega zaslužka, on pa ima zdaj po uspehu v filmu »Ples v dežju« veliko boljše poudobe.

In tako smo prešli na finančno vprašanje, kajti to je prva ekipa, ki dela za svoje podjetje po principu samostojne ekonomske enote. Toda to je že vprašanje, ki presega okvir bežnega reportažnega zapiska in bi terjalo globljo analizo.

Zaželeli smo jim uspešno delo in si rekli na svidenje ob premieri v Kopru. Za čuda krajša pot se nam je zdela nazaj do Hrastovelj in mimogrede smo še pozdravili freske mrtvaškega plesa v hrastoveljski cerkvi. Po cesti je pridrel avtobus, ki je pripeljal delavce iz Kopra in na ostrih ovinkih smo še srečali marsikateri Colibri, ki je peljal svojega novopečena lastnika med kamnite pregrade. Tudi o tem nam bo verjetno govoril film.

Z. L.

Cesta številka tisoč sto sedem

Naš čas spreminja tudi podoba Krasa. Ne verjamete? Torej kar zavijte z glavne prometne žile Ljubljana—Trst nekaj streljajev pred Štorjami na odcep ceste, ki vas bo popeljala najprej v globačo pod Grižani. Skrajja boste nejevoljno prisluškovali rohnenju motorja, vendar vam že po prvem vzponu ne bo žal poti in truda, kajti srečali se boste s pristno kraško pokrajino, ki sameva s svojimi goličavami ob nenavadno kontrastnih prisojnih legah zelenila. Lepo negovani vinogradi, kjer pravkar zori grozdje, in bogato obloženo sadno drevje z belimi površinami cvetoče ajde ter to- in onstran ceste razraščeno grmičevje sladkih malin, bledordečega šipka in znojnim kapljam podobni sadeži brinja vas bodo spremljali vse do slikovite pokrajine okrog Vrabč, Tabora, Polja, partizanskega Štjaka, Razgurov in Polan.

Pozni poletni dnevi so že hudo kratki, zato potniku, ki je namenjen v ta odmaknjeni svet, ne kaže postajati. Z višine, ki se sicer neopazno, a nenehno dviga v to samoto, bo moč tudi kasneje ob povratku opazovati na zahodu edinstveno valovito planjavo — temnozeleno kraško »morje«, ki valovi do bledega obzorja, pred katerim rastejo strnjene strehe Dutovelj, Štanjela, Tomaja... Do nevidnega sveta onstran meje pa se lahko ozira samo ponosni oćak Nanos.

RAZGOVOR POD VAŠKIMI OREHI

Da, v Vrabčah bi še pred nedavno veliko akcijo mladih brigadirjev, ki so prišli na »moč domačinom«, da bi kar najhitreje zgradili novo cesto do Štjaka, z gotovostjo lahko zatrčili, da se pri njih že lep čas ni mudil tujec. Tako pa je veliko delo mladine vneslo v samotno vas povsem nov utrip.

— Če bomo Vrabčani skupno z okoličani zavili rokave, bo nova cesta vozna že do Dneva republike, so vedeli povedati domačini Jože Mislej in oba Škapinova. Vsaj sto bi se nas moralo lotiti dela okrog urejanja robov ceste in če se nam bodo pridružili še vaščani Griž se ne bojimo, da nas bo prehitel valjar.

Zares, brez valjarja, ki bo moral še pred nastopom deževja utrditi cestišče, se je bati, da bo voda krepko načela novo, široko cesto, v katero je vgradila mladina toliko svojega truda.

Trditve teh treh vaških mož sta kasneje potrdila tudi predsednik krajevnega odbora v Vrabčah Miro Faganelj in edini cestar na tem odseku Jože Suša. Cestar Jože, ki že od 1948. leta vzdržuje in po svojih močeh popravlja deroćim vodam izpostavljen ceste, tudi meni, da bi Uprava za ceste morala poslati razen valjarja še kamion, sicer se utegne zgoditi, da bo lepa nova cesta, ki jo bodo označili na sekciji za ceste s številko 1107, zares prezimila v nedokonanem stanju.

Sicer pa se hudo motite, če mislite, da teče te dni v Vrabčah beseda samo okrog nove ceste.

Bogata sadna letina jim namreć povzročila nemalo težav. Odkup sliv ne obeta domačinom kdo ve kakšnega dobička, kajti zadruga se je slabo pripravila nanj.

— Bili smo preprićani, da bo z združitvijo osmih kmetijskih zadrug na Sežanskem konec takih in podobnih tegob, vendar so v Sežani tudi letos pozabili na nas, se upravićeno jezijo ne le v Vrabčah, ampak vseprek po Brkinih.

84-letni Franc Brajdih in njegova žena Francka sta kljub starosti aktivno sodelovala z narodnoosvobodilnim gibanjem, ko se je razplamtel upor na Krasu. — Poglejte, novo cesto smo dobili, se te dni rad postavi oće Brajdih pred tujeci, ki zadnje čase vse pogosteje obiskujejo te sicer odroćne vasi in, njih gostoljubne prebivalce

Vedo tudi povedati, da imajo hude težave s prodajo živine. Domaći nakupovalci se bojda podijo za živino celo po sosednjih republikah, kot da doma ne bi bilo

toliko in toliko spitanih volov, ki so jih domaćini namenili prodaji. Po 185 dinarjev za kg žive teže!

Da, mlajši rod Kraševcev se je po vojni še bolj zagrizel v delo in zato ni naključje, da so se posvetili obnovi svojih vasi. Še več: mislijo že na jutri, ko bo treba tudi ta svet povezati z zaledjem. Zato avtobusno podjetje Slavnik ne bo smelo dolgo odlašati z uvedbo te ali one proge na Krasu in v Brkinih. Sicer pa se zdi domaćinom od leta 1950, ko so dobili elektriko, svet mnogo prijaznejši in vaški oćanci, navajeni na petrolejke, skorajda ne morejo verjeti sedanjemu napredku, ko se mladi rod ne zadovoljuje več samo z električno lućjo, ampak opremlja svoje domove z vso mo-

(Nadaljevanje na 10. strani)

Na trasi skoraj nevoznega klanca med Vrabčami in Štakom je zgradila študentska mladina iz Ljubljane in marljiva mladina iz Sežane novo široko cesto, ki bo olajšala pot v dolino tudi prebivalcem okoliških vasi iz Polja, Jakovce, Razgurov, Polane itd.

Slavje v Goriških Brdih

Po vojni, v miru, sem večkrat gledal mirnega in marljivega Brica pri njegovem vsakdanjem delu v vinogradu in okrog domaćije. Hoćeš noćes sem se vprašal, ali se je v njem kaj spremenilo od časov izpred vojne. Nić? Kakšna zmota! Bric je ohranil svoj revolucionarni in tovariški duh, ki si ga je bil izoblikoval v času narodne revolucije. Nikdar ni klo-nil, pa najsi je bila borba še tako dolga in je terjala še toliko ųrtvej. Že prav v zaćetku oborožene vstaje jugoslovanskih narodov so na skrajni zahodni etnićni meji poćile puške. Revolucionarni politiićni dogodki v Brdih so ųli kot vihar v Furlanijo, kjer jih je sprejel brezpravni in politiićno zatirani furlanski človek.

Kapitulacija Italije. Fašistićni škorenj je bil strt. Brda so plapolala v zastavah. Rastle so čete in se preraščala v bataljone; ųtirje bataljoni so bili pripravljene za borbo. Vsa Brda je zajel duh na-

rodne vstaje, sleherni človek je delal za potrebe narodnoosvobodilne vojske.

»Brda! Cím prej v Brda! Tam so naši, tam so partizani!« so hrepneli mnogi interniranci, ki so se vraćali iz koncentracijskih taborišć v Italiji. Prihajali so se-stradani, goli, bosí, izćrpani. Bili so iz vseh krajev naše domovine. Prihajali so tudi italijanski rodoljubi, ki se niso nikdar strinjali s fašizmom. Brici so jih sprejemali v odprtim srcim in razširjenimi rokami. Vsak jim je bil dobrodošel, vsakega so nahranili, previli in oblekli. To ni bila le gmotna, marveć tudi moralna pomoć vsem tistim, ki so na lastni koži občutili fašistićno tiranijo.

Po kapitulaciji Italije je bilo v Brdih že već kot tisoć partizanov. Toć so bile tudi italijanske partizanske enote, Briške matere in dekleta niso delale razlike in so tudi njim stregle in tudi nje nahranile.

Ćeravno Brda niso bila primerna za partizansko bojevanje, je vendarle toć zrasla, ųivela in se borila brigada Simona Gregorćića, toć je bil Briško-Beneški odred, operativni ųtab... Borba partizanskih enot v Brdih je bila naporna in uspešna. Kdo se ne spominja borb pri Peternelu, ki niso bile le vojaška zmaga, marveć predvsem moralna zmaga nad okupatorjem. Tega so se osvajaći tudi zavedali. Na zverinski naćin so pomorili 18 nedolųnih ųrtvej, streljali so talce v Cerovem. ųrtvej je bilo veliko. Iz Števerjana je odšlo v partizane 80 vaščanov, svobodo pa je ućakalo le četrtina.

Brici so bili hrabri borci. Svoje srćnosti niso pokazali le v Brdih, saj so se borili v vseh slovenskih brigadah. Kostí Bricev so posejane po vsej Sloveniji in Jugoslaviji. Brda so častno izpolnila svoj dolg do svobode in do svojega naroda. Letos slavijo 20 obletnico revolucije in se spominjajo vseh tistih, ki so ųrtvovali svoja ųivljenja za stvar revolucije, za boljše ųivljenje. 17. septembra bodo odkrili spomenik, ki bo ovekovećil snomine na teške dni narodne revolucije.

Franc Črnugelj-Zorko

Prizorišća lahkomiselnosti in malomarnosti

Za zmikavte, ki preųijo na priložnost, da bi se popeljali s tujim vozilom, zlepa ni lepše vabe, kot je nezavarovan avtomobil. In tedaj, ko nepreviden avtomobilist ugotovi, da je postal ųrtvej izprjenega avanturista ali skupine nevzgojenih mladeniće, se zaćno odvijati niti hudo zavozlanega klopića.

Varnostni organi lahko navadno »izluščijo« iz ųrtvej same nepomembne podatke, tako da je uspeh izsleditve storilca v celoti naložen organom ONZ. K sreći skoraj nikoli brez uspeha, kajti še tako spreten nevidni prav se kmalu zaplete v spretno nastavljeno mrežo naše varnostne sluųbe in, dragi avtomobilist, če se ti zdi, da je tvoja lastnina zaradi tega manj ogrožena, oziroma da si lahko privošćiš takšno malenkost, kot je nezavarovan avtomobil, pozabljaš predvsem na dvoje: skrb za

varnost tvoje lastnine je naložena predvsem tebi in interesi skupnosti te obvezujejo, da jo zavaruješ. Če dodamo še visoke stroške, ki jih povzroći druųbi malomaren lastnik avtomobila zgoľ zato, ker je »pozabil« zakleniti vrata ali dvigniti ųipo, lahko z gotovostjo trdimo, da je vsak tak lastnik sokrivec kaznivega dejanja v primeru eventualne kraje avtomobila.

PRESENETLJIVE UGOTOVITVE V NAŠIH OBALNIH MESTIH

Poskus, ki so ga zasnovali prometni organi ONZ Koper, zares zasluųi mesto v tisku, saj so bile ugotovitve kljub »letećemu« obhodu već kot presenetljive. Zato bi veljalo že uvodoma zapisati, da je pripisati neznatno ųtevilo tovrstnih kaznivih dejanj pri nas korenitim socialnim spremembam, ki so moćno razredćile vrste prijateljev tuje lastnine.

PORTOROų OB 23. URU

Minulo soboto zvećer bi se še tako spreten ųofer zastoj trudil, da bi vrnil svoje vozilo v gnećo avtomobilov na parkirni prostor pred Palace hotelom. Na vrtu restavracije »Jadrani« odmevajo zvoki mambe in plesišće je podobno mravljišču. Nihče ni opazil črnega Mercedesa, ki se je zrinil v središće tega znanega letovišća.

— Malo upanja, da bo akcija tukaj uspela, rodovni eden izmed treh spremljevalcev, ko opazuje tuje registrske tablice v vrsti pisanega zastopstva vseh

mogoćih znamk vozil. — Tujeci so bolj previdni od naših ljudi, pribije zopet spremljevalec v modri uniformi.

Toda kratak obhod je ovrgel to preizkušeno pravilo. Lastnik Fiata TS 1236 gotovo ta trenutek ni pomišľjal, če se je nekomu zahotel v njegov avto, kajti v veseljem ųiv-ųavu je pozabil na odprta vrata svojega avtomobila. Podobno usodo bi lahko doųivel razkošen avtomobil z oznako US na registrski tablici. Med redkimi domaćimi avtomobili pa sta kar dva — LJ 51-57 in KP 14-34 — samevala v senci platan s spuščeniimi ųipami. — Tudi lepa priložnost za zmikavta! se pogovarjajo moųje postavne, leća spremljevalca-fotografa pa je v slepećih bliških »lovila« prizorišća lahkomiselnosti lastnikov avtomobilov.

PIRAN OPOLNOĆI

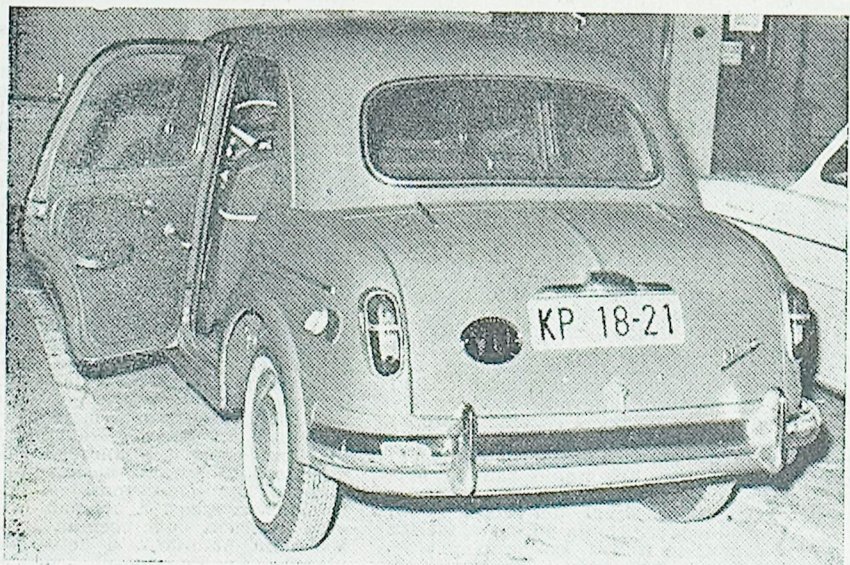
Tudi v Piranu se vrveć še ni podelil v ųtevilni avtomobilu so samevali na vseh mogoćih in nemogoćih prostorih. Da, v Piranu so ulice hudo ozke in nezavarovano vozilo je v temi zidovja menda najlaųji plen zmikavcev. Toda na to moćnost je pozabilo kar 9 voznikov, med njimi dva domaća — KP 15-51 in S-26185.

Trud pa je obogatil noćne goste tudi za koristno spoznanje na parkirnem prostoru pred piranskim letnim kinom. Medtem ko je bil tovornjak TAM S-1657 povsem nezavarovan, sta pritegnila pozornost obiskovalcev tudi oba SAP avtobusa. ųofer avtobusa LJ 14-71 je parkirnal svoje vozilo tako, da je zadnji del karoserije

Oćiten opomin vsem voznikom in spremljevalcem avtobusov, da je treba zavarovati na odprtih parkirnih prostorih brez čuvaja tudi avtobuse, ki so druųbeno premoženje in zato last celotnega kolektiva

ųtrleć 3 metre čez pomol, ob katerem čestokrat visoko buta morje. Položen teren bi razdiralni sili valov brų lahko pomagali zrahľjati zavoro in kolektiv SAP bi bil ob većmilijonsko vrednost. Vso grajo zasluųi tudi voznik iste-ga podjetja, ki je »pozabil« dvigniti ųipo na prednjih vratih avto-mobila (Konec na 10. strani)

Eden izmed številnih osebnih avtomobilov, ki čestokrat v okrilju noći nezavarovani čakajo svoje gospodarje

POMEMBNA DEJAVNOST KOPRSKE VODNE SKUPNOSTI

Jezerce tudi v Badaševiški dolini

Pred leti izvedena regulacija rečice Badaševice med Vanganelom in izlivom v morje pri Koprju je sicer onemogočila nadaljnje zamočvirjenje doline, zato pa tudi povzročila prenagel odtok vode. Ko so naše kmetijske organizacije pričele v Badaševiški dolini urejati velika polja, jih ob sušnem času ni bilo s čim namakati. Zaradi tega je bilo treba najti umetno rešitev perečega vprašanja. Vodna skupnost v Koprju je izdelala načrt za ureditev metnega jezera v dolini zahodno od Vanganela. Po teh načrtih je pričela graditi dolinsko pregrado, ki bo zadrževala vodo, prite-

kajočo po dotočnih potokih, posebno še ob dežju. Tako bo nastalo v kratkem pri Vanganelu ne samo koristno, marveč tudi prikopno jezerce, obsegajoče nekaj hektarov površine. Voda bo slu-

žila za namakanje polj po dolini in obronkih. Mimo tega bo jezerce lahko mikavna izletniška točka za Koprčane in turiste, zlasti če ga bomo znali vsestransko izkoristiti. R

PREKOOCCEANSKE LADJE V KOPRU

V mesecu avgustu so pristale v našem pristanišču naslednje jugoslovanske ladje:

»DURMITOR« je priplula iz Bismarka in odplula v Ploče.

»BLED« je priplula iz Trsta in odplula za ZDA.

»SAVUDRIJA« je priplula iz Reke in odplula v Pirej.

»POHORJE« je priplula iz Antwerpena in odplula na Reko.

»GORENJSKA« je priplula iz Reke in odplula za Trst.

»BOHINJ« je priplula iz Trsta in odplula za ZDA.

Razen jugoslovanskih so se privzale v Koprju še naslednje tuje ladje:

Italijanske: »ENRI« je priplula iz Trsta in odplula za Alexandrijo.

»VARO« je priplula iz Trsta in odplula za Pirej.

»OTRANTO« je priplula iz Napolija in odplula za Ravenna.

Nemške: »FERDINANDSTOR« je priplula iz Reke in odplula za Trst.

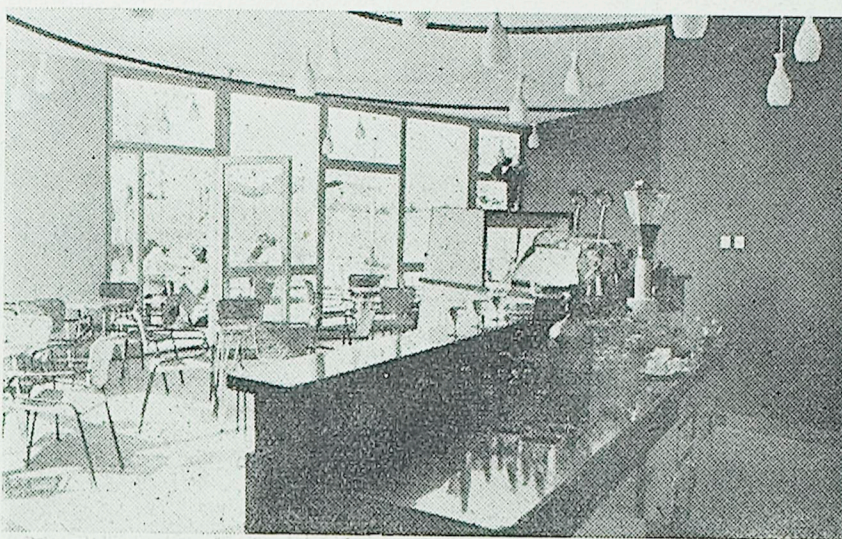
»WESTFALEN« je priplula iz Kube in odplula za ZDA.

Norveška ladja »FRIGORA« je priplula iz Benetk in odplula za Trst.

Izraelska »PALMAH« je priplula iz Trsta in odplula na Reko.

Japonska »EIKY MARU« je priplula iz Atlantika in odplula v Benetke. Skupno je prispelo v mesecu avgustu 15 ladij dolge plovlbe.

Naše bralce obveščamo, da bomo redno enkrat mesečno objavljali promet ladij za pretekli mesec v koprskem pristanišču.

Pisali smo že, da je začel redno obratovati novi postojnski motel, ki je med najsodobnejšimi gostinsko-turističnimi objekti Postojne. Slika pa kaže prikopno notranost novega gostinskega obrata, kamor kljub oddaljenosti iz središča mesta Postojncani radi zahajajo, v njem pa se radi ustavljajo tudi številni tuji motorizirani turisti, tako da objekt že povsem rabi svojemu namenu.

OBVESTILO

Obveščamo vse pridelovalce grozdja, da je Svet za kmetijstvo in gozdarstvo Občinskega ljudskega odbora Koper na podlagi 6. člena Zakona o vinu (Uradni list FLRJ 31/57) določil, da se na območju Občinskega ljudskega odbora Koper začne s trgatvijo grozdja za predelovanje v vino dne 21. septembra t. l. Pred tem rokom trgatav ni dovoljena.

ZAPISEK OB ROBU

PO DNEVU MORNARICE

Za nami je Dan mornarice. Vsako leto ga praznujemo vzdolž vse jugoslovanske obale. Letos je bilo to praznovanje še posebno slovesno, saj je bilo v jubilejnem letu 20. obletnice vstaje in revolucije naših narodov.

Saj tako je prav. Pomorski narod smo in ne bomo nikdar pozabili, kako velik je bil doprinos naših pomorščakov za svobodo, za našo novo ureditev, za napredek, za bodočnost naših otrok. In končno za bodočnost tega malega, prelepega dela naše slovenske pomorske obale!

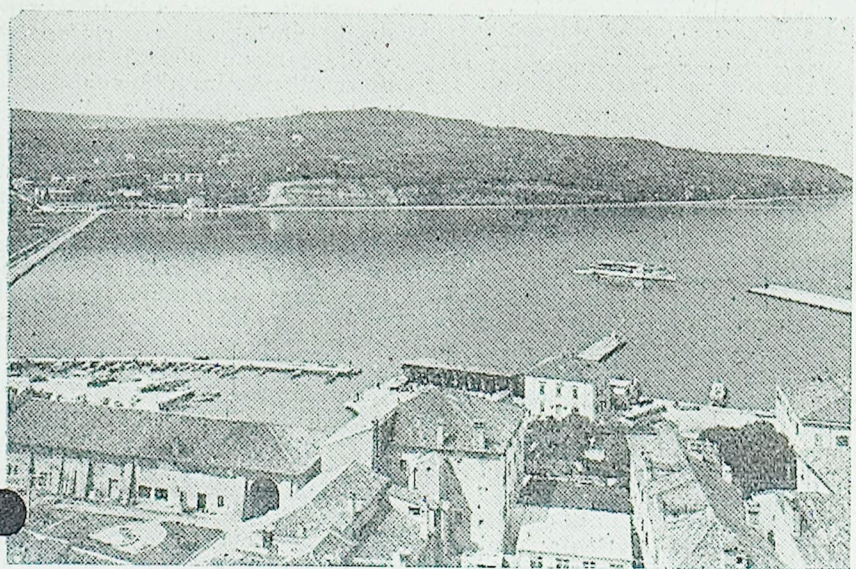
Pri tem pa nekaj človeku ne gre v glavo! Namreč način, kako v Koprju praznujemo »Dan mornarice! Ali res ni nikogar v našem mestu, ki bi se za to zanimal, ki bi se čutil za to odgovornega, ki bi kaj storil? Kakor da se to nas ne tiče! Saj bodo praznovali v Piranu, ali ne?

Zadnjikrat smo v Koprju skromno praznovali Dan mornarice leta 1958. Takrat sta za to poskrbela »Obalna plovlba Koper« ter Klub pomorščakov. Ladje so bile vse okrašene, v gledališču je bila akademija itd. Sicer bolj skromno, toda toplotno!

Potem pa nič več! Kaj pa druge organizacije? Na primer Klub pomorščakov? In šole?

Nehote se vsiljuje vprašanje, ki bo komu zdelo morda malce uljivo: ali se zavedamo, da imamo morje? In še: ali vemo, kaj to pomeni, imeti morje?

Ladjar Vrmek

Pisali smo že, kako potrebno bi bilo misliti tudi že na ureditev bodočega potniškega pristanišča v Koprju. Slika kaže zaliv proti Semeđeli, koder bi bila najugodnejša lokacija za novo pristanišče in razvrstitev vseh drugih pomorskih objektov razen tovornega pristanišča na severni strani. V zvezi s tem bi bilo treba urediti nove čolnarne, kopalnišče, plavalni bazen in še vrsto drugih naprav, ki jih količnikar razvit obmorski kraj ne more pogrešati in Koprju že zdavnaj še kako manjkajo

Pri izvihu Rižane dobimo živalski vrt

Že nekaj časa je bilo aktualno vprašanje, kaj storiti s farmo bobrov pri izvihu Rižane, ki je postala z leti posebna zanimivost obalne Slovenske Istre. Razni vzroki, med katerimi sta najvažnejša pocenitev kože nutrij na svetovnem trgu in okolnost, da jih je bilo treba dajati strojiti v Italijo, so povzročili, da ni več mogoče misliti na rentabilnost podjetja, ki je bilo ob ustanovitvi zamišljeno kot pridobitno. Edina rešitev farme v dosežanjem obsegu in ureditvi bi bila dotacija s strani oblasti ali družbenih in gospodarskih organizacij. Na to seveda nihče ne bi mogel pristati in treba je bilo poiskati drugačno rešitev, če nočemo povsem izgubiti te naše posebnosti in privlač-

nosti, pomembne tudi v turizmu.

Po raznih predlogih in nasvetih so nedavno sklenili farmo s 1. januarjem prihodnjega leta opustiti. Nutrije bodo razprodali, nekaj pa jih obdržali ter dalje gojili. Vzdrževanje samó te male skupine sicer dragocenih kožuharjev bi bilo seveda še dosti manj rentabilno hot ohranitev sedanje velike farme, zato so našli rešitev v predlogu za razširitev farme v nekakšen narodni park ali živalski vrt. V ta namen so nedavno sklicali sestanek zainteresentov, na katerem so izdelali načrt za izgraditev parka in imenovali odbor, v katerem so zastopani predstavniki oblasti in družbenih organizacij, ki so pri načrtu najbolj zainteresirane.

Ureditveni program določa postavitev izletniške restavracije blizu sedanje farme, preureditev dovolzne ceste, ustanovitev živalskega vrta, v katerem naj bi bile zastopane po možnosti vse živali našega ozemlja in še nekatere mediteranske, poleg pa naj bi bili še ribogojnica, fazanerija, tičnica in morda akvarij in terarij. Tako bo združevala ta postojanka v romantični Rižanski dolini več pomenov: turističnega, lovskega, ribiškega in tudi znanstvenega, saj bi omogočala študiranje naših divjih živali, rib in reptilov. Restavracija bi mimo tega skrbela za stredbo obiskovalcem, in to v prvi vrsti v rižanskimi postrvmi in pozneje nemara še z raki jelskimi, katere bo pa treba v reki šele zarediti. Končno bi postavili

v bližini še nekaj počitniških hišic.

Za uresničenje načrta bo potrebnih seveda precej sredstev, vendar smemo upati, da jih bo mogoče ob številnih interesentih zbrati že v doglednem času.

KAJ SE JE ZGODILO S »KOSTRENO«?

Nič hudega, čeprav je pred časom kazalo, da parnika ne bo več v Koper. Zamude so bile vsak teden večje, tako da so bile pritožbe na račun tega starega parnika vedno čišče vzdolž vse naše obale, ne samo pri nas. Vse kaže, da so šle te pritožbe do živega tudi upravi »Jadrolinije«, ki sicer slovi kot podjetje, ki vsaj na glavnih in mednarodnih progah skrbi za točnost.

Velike zamude na tovorno-potniški progi Koper—Bar so prenehale. Zelo razveseljuje. Povedali so, da so vrstili v to progo drug parnik. Imenuje se »Kornat«.

Zelo sem bil vesel te novice. Zlasti zato, ker sem bil prepričan, da je to nova plovna enota, kajti tega imena še nisem čul pri »Jadroliniji«. Pohitel sem v petek v luko, da si ogledam ta parnik — in, glej čudo! Tako znan se mi je zdel...

Da bom kratek: vprašanje zamud so pri »Jadroliniji« rešili res na originalen način: parnik »Kostreno« so preimenovali v »Kornat«! ... Ladjar Vrmek

Laskavo priznanje koprski luki

Zagrebski »Vjesnik« z dne 9. tega meseca prinaša v svoji stalni rubriki o pomorstvu pod naslovom »Najmodernejša luka« zanimive podatke o naši razvijajoči se luki. Čeprav spada luka Koper trenutno med najmanjše v Jugoslaviji, ima najmodernejšo opremo, kar omogoča največje izkoriščanje operativne obale, računajoč po dolžinskem metru. Podatki so najbolj zgovorni. Po metru operativne obale raztovorijo letno v luki Koper 1044 ton blaga, na Reki blizu 1000 ton, Metkovi-

ču 217, Zadru 147 ton itd. Poleg tega razpolaga Koper že danes s trikrat večjim skladiščnim prostorom kakor pred dvema letoma. Takšen razvoj ni dosegla nobena druga luka pri nas. Nadalje piše navedeni dnevnik, da sta za razvoj koprške luke osnovni vprašnji gradnja operativne obale in vezi za ladje. Da bi se povečal promet, intenzivno gradijo nadaljnjo obalo. Članek je opremljen tudi z zanimivo sliko »Velega Jožeta«, ki polaga s pomočjo parnega vlačilca betonske bloke za novo obalo.

O izkoriščanju pristanišč

21. julija je začel veljati zakon o izkoriščanju pristanišč. Po tem zakonu sestavljajo morsko luko ali rečno pristanišče kopni in vodni prostori z zgrajenimi obalami, valolomi in drugimi objekti, ki so namenjeni za pristajanje ladij, za nakladanje in raztovarjanje blaga, za vkrcavanje in izkrcavanje potnikov, za spraviljanje

blaga v skladišča in razne druge manipulacije z blagom ter za preskrbo, popraviljanje in varstvo ladij pred neurjem. Praviloma so pristanišča namenjena za javni promet, za domači ali mednarodni. Pristanišča, ki so namenjena za javni promet izkoriščanje pristanišča obsega prekladanje blaga in druge storitve ter vzdrževanje in gradnjo luke. Prekladanje blaga in druge luške storitve lahko opravlja v posameznih lukah, če je to potrebno, eno ali več specializiranih podjetij. V pristanišču, za katerega je ustanovljeno luško prekladalno podjetje, ne sme luško podjetje opravljati del, ki jih po tem zakonu opravlja luško prekladalno podjetje. Luška podjetja in luško prekladalno podjetje se lahko združujejo v poslovna združenja po splošnih predpisih o gospodarskem združevanju. Občinski ljudski odbor lahko ustanovi skupnost luških podjetij in luško prekladalnih podjetij s svojega območja. Izkoriščanje pristanišča, ki je namenjeno javnemu prometu in nima lastnega luškega podjetja, prepusti občina transportni ali drugi gospodarski organizaciji ali zavodu, ali pa izkorišča luko sama po svojih organih.

Gospodarska organizacija, zavod ali občinski ljudski odbor, ki izkorišča javno pristanišče, mora skrbeti za gradnjo operativnih obal, valolomov, prezimovališč ter drugih objektov. Skrbeti mora tudi za vzdrževanje naprav in potrebnih globin v pristanišču, kot to terjata javni promet in varnost plovnih objektov. Omogočiti mora vsaki pravni ali fizični osebi, da uporablja v mejah zmogljivosti luke vse objekte v pristanišču. Za to pa mora poravnati predpisane tarife in luške pristojbine.

Luško podjetje ustanovi občina, v kateri je pristanišče. Glavna dejavnost takega podjetja je vzdrževanje in gradnja luke ter natovarjanje, raz-

tovarjanje in vskladiščenje blaga. Če izpolnjuje luško podjetje za to predpisane pogoje, lahko opravlja tudi postranske dejavnosti, ki so v zvezi z deli v pristanišču, kot so storitve potnikom, sortiranje in pakiranje blaga, preskrbovanje ladij z vodo, pilotiranje, remorkiranje itd. Takšno podjetje more opravljati svoje delo v eni ali v večih pristaniščih iste občine. Več občinskih odborov pa lahko sporazumno ustanovi eno luško podjetje za več luk, ki so na območju teh občin.

Osnovna sredstva luškega podjetja so operativne obale, lukobrani, luške priprave in naprave, transportna sredstva, skladišča in odprti skladiščni prostori ter drugi objekti, ki so namenjeni za gospodarsko poslovanje podjetja.

Luško podjetje si ustvarja sredstva za svoje poslovanje z dohodki od luških pristojbin in z drugimi dohodki svoje dejavnosti. Dohodek ustvarja od luških pristojbin za uporabo obale, ladijske lezine in pristojbine za privez.

Luško prekladalno podjetje ustanovi občinski ljudski odbor, na katerega območju je luka. Podjetje natovarja, raztovarja in spravila v skladišča blaga, ga sortira, dodeluje in pakira ter opravlja storitve potnikom. Osnovna sredstva takega podjetja so luške priprave in naprave za nakladanje in raztovarjanje blaga, transportna sredstva, skladišča, odprti skladiščni prostori in drugi objekti, ki so namenjeni za njegovo dejavnost. Sredstva za svoje poslovanje si ustvarja z dohodki, ki jih dosega s svojo dejavnostjo.

Da bi se delo v pristanišču uravnalo in pospešilo, se ustanovi skupnost podjetij. V skupnost morata biti vključeni luško podjetje in luško prekladalno podjetje, včlanjeno pa se lahko tudi transportna, špediterska in druga podjetja, zavodi in organizacije, katerih dejavnost je v nepo-

sredni zvezi z delom v pristanišču. Skupnost podjetij pospešuje napredek luke. V skladu z družbenimi plani sprejema načrt za razvoj pristanišča kot celote; deluje za medsebojno prilagoditev načrtov združenih podjetij, zavodov in organizacij, da bi bilo delo v pristanišču neovirano in čim bolj učinkovito; združenim podjetjem predlaga ukrepe za povečanje prometa v luki; proučuje vprašanja, ki so v zvezi z izboljšanjem organizacije dela in izkoriščanjem zmogljivosti v luki in predlaga ustrezne ukrepe; zastopa združena podjetja, zavode in organizacije v njihovih razmerjih z zunanji in drugimi naročniki luških storitev in prekladanja, če jo podjetja, zavodi in druge organizacije za to pooblastijo, in opravlja druge zadeve, ki so po pravilih skupnosti v njenem delovnem področju.

Izkoriščanje luke za javni promet, za katero ni ustanovljeno luško podjetje, lahko prepusti občinski ljudski odbor transportni ali drugi gospodarski organizaciji ali zavodu z območja te ali druge občine. Občinski ljudski odbor lahko prepusti izkoriščanje luke tudi luškemu podjetju iz druge občine. Izkorišča jo lahko tudi po svojih organih.

Za posebno uporabo obale (graditev objekta na morskimi obali ali na morju, pobiranje kamna, gramoza, peska z obale ali iz morja) je treba plačati pristojbino, ki je določena v tarifi, ki jo predpiše občinski ljudski odbor na sejah obeh zborov.

Luške kapitanije vzdržujejo red v luki in opravljajo vse delo, ki je v zvezi z varnostjo ladij v luki in plovlbo v luki. Kapitanije nadzorujejo stanje operativnih obal in ugotavljajo njihovo varnost za vkrcavanje, izkrcavanje potnikov in blaga, stanje valolomov in prezimovališč v luki, vzdrževanje globin v luki, ki so potrebne za varno plovlbo.

Zvezni oziroma republiški upravni organ, ki je pristojen za varnost plovlbe, skrbi za plovnost poti ter za vsa sredstva, ki omogočajo varnost plovlbe (svetilniki, luči, znaki in podobno) v luki ter na ostalem delu obalnega morja. Za uporabo sredstev za varnost plovlbe plača ladja pristojbino, njeno višino in način plačevanja pa predpiše Zvezni izvršni svet.

AJD

Še o taborniškem mnogoboju

Taborniki koprškega okraja so si priborili prehodni pokal na republiškem tekmovanju že preteklo leto v Lescah. Zmaga na tako pomembni prireditvi, kjer so se sestale taborniške ekipe našega okraja z močnimi nasprotniki okrajnih taborniških zvez iz vse Slovenije, vsekakor ni bila lahka. Na tej prireditvi so minulo leto zastopale naš okraj ekipe iz odredov Postojna, Izola, Koper in Divača. Prav tem odredom in njihovi požrtvovalnosti gre zahvala za tako blesteč uspeh.

In letos? Tudi tokrat so se sestale najboljše ekipe tabornikov iz vse Slovenije — tokrat je bilo prizorišče mnogoboja v Valdoltri. Ekipe iz taborniških odredov Izole, Postojne, Ilirske Bistrice in Divače so se temeljito pripravile na to trdo preizkušnjo, zato so bili tekmovalci tudi letos prepričani v zmago — tembolj, ker so računali na močno zastopstvo koprskih tabornikov. Res — tudi letos se našim tabornikom ni izmuznila zmaga iz rok, za kar so poskrbeli dobro izurjeni Izolčani in Divačani v žensko ekipno, Postojnčani z B ekipo, medtem ko so taborniki iz Ilirske Bistrice sestavili žensko A ekipo. Največ ekip pa je poslala letos na mnogoboj tabornikov enota Janka Premrla-Vojka iz Divače, ki je že pred tem dokazala svojo pripravljenost in izurjenost na taborniškem tekmovanju v Pivki, kjer so Divačani na tem okrajnem taborniškem mnogoboju zasedli prvo mesto. Zato ni naključje, da so se tudi na tej republiški

prireditvi izkazale moška A ekipa, ženska B ekipa, zatajili pa niso tudi najmlajši — ekipa medvedkov in čebelic, saj so divaški taborniki največ pripomogli k skupnemu plasmanu z izdatnim številom točk, kar je bil odločilni prispevek in pogoj, da je Okrajna taborniška zveza Koper tudi letos postala republiški prvak v taborniškem mnogoboju.

Zato je zares nerazumljiva pasivnost koprskih tabornikov, ki bi glede na možnosti in izbor tekmovalcev lahko prispevali k še boljšemu plasmanu našega okrajnega zastopstva na republiškem mnogoboju. Upravičeno upamo, da prihodnje leto na tej prireditvi slovenskih tabornikov ne bo treba ugotavljati odsotnosti Koprčanov — tembolj, ker nam naslednja republiška prireditev obeta osvojitve pokala v trajno lasko. Janez Čanžek

NOVE OBLIKE DELA

(Nadaljevanje s 3. strani)

ne in nato še za vse prosvetne delavce, da bi se tako vsi spoznali s svojimi nalogami v novem finančnem in organizacijskem sistemu šolstva. Razen tega pa bo Socialistična zveza v prihodnjem obdobju posvetila posebno skrb še delu stanovanjskih skupnosti in krajevnih odborov ljudske oblasti, zborom volivcev in sploh sodelovanju članstva SZDL v družbenem upravljanju javnih gospodarskih in oblastvenih zadev, ter sodelovanju pri uvajanju novega sistema delitve dohodka in razširitvi delavskega samoupravljanja v naših gospodarskih organizacijah.

Okrajni odbor SZDL Koper je dal pobudo preko občinskih odborov Socialistične zveze za sestanke krajevnih organizacij povseh naših občinah. Na sestankih člani Izvršnega odbora OO SZDL skupaj z občinskimi funkcionarji proučujejo dejavnost krajevnih organizacij in se dogovarjajo za njihovo nadaljnje delo. Tako so takšni sestanki že bili v Smedenu, Portorožu, te dni pa bodo še v Piranu, Sečoveljah, Ravnu (Piran) in v številnih drugih sedežih krajevnih organizacij Soc. zveze koprškega okraja, kjer se še pripravljajo. Korist razprav je očitna, saj se tako forumi na mestu samem spoznavajo z delom in problematiko krajevnih organizacij, slednje pa pri tem dobijo kup koristnih napotil za svoje delo.

PRIZORIŠČE LAHKOMISELNOSTI

(Nadaljevanje s 7. strani)

busa. Skozi okno bi se v okrilju noči lahko brez truda zrinili še tako obilen nočni gost, če bi ga zaskominal radijski sprejemnik in razna druga drobnarija v avtobusu.

V IZOLI IN KOPRU

Popolnočne ure so za zmikavce nesporno najbolj prikladen »delovni čas«. Na to je očitno pozabil Izolčan F. K., ki je v svojem odprtem vozilu KP 17-46 zaupal notri celo maloobmejno propustnico in prometno dovoljenje.

S koprskih parkirnih prostorov se je večina avtomobilistov že umaknila, vendar se je tudi tod splašalo malo podrobnejše ogledati po redkih vozilih. Posebno je bil vabljiv razkošen avtomobil neznanega Nizozemca z reg. tablico ZD 47-16, prepoln priljage. Roka moza v modri uniformi je zastala od presenečenja, kajti prednja desna vrata so bila nezavarovana. Mož iz daljnje dežele je medtem brezskrbno spal s svojo družino v hotelu Triglav!

Mladi lastnik Fiata 1100 I. K. iz Rožne doline pri Gorici sicer ni imel v osebnem avtomobilu posebnih vrednosti, vendar se to ne bi smel biti razlog, da je s svojo veselo družbo povsem »pozabil« na varnost svojega vozila.

Sobotni nočni obhod je torej nesporno dokazal, da so parkirni prostori v nočnih urah zares podobni »brezplačnim« izposojevalnicam avtomobilov in lastniki se morajo zahvaliti zgolj budnosti prometnih organov in naši varnostni službi, da na prizoriščih svoje lahkomišelnosti in malomarnosti ne zapravijo svojih trdo pripravanih avtomobilov.

faši — v Trstu, da so za skromne denarje nakupili soli, petroleja in moke.

— Veste, belega kruha pa sploh nismo poznali, pogača iz črne moke pa je bila na mizi samo ob največjih praznikih, ve povedati oče Brajdih v eni sapi k zgodbi o novih časih in napredku, o katerem se jim še pred dobrim desetletjem ni niti sanjalo.

Tako starejši rod, ki sedaj uživa trdo zaslužene sadove, prigaran in priborjeno sedanost. Na mladem rodu je sedaj, da bo daljeval začeto delo in kdor pozna Kras in Vipavo in Brkine in marljivost ter vztrajnost njihovih ljudi, ne dvomi v uspeh široke zastavljene delo, ob katerem se bo vzgojil nov rod, ki bo znal iztrgati zaostalosti slednji zasel.

(bb)

Kljub neugodni pomladi je Splošno kmetijsko gospodarstvo Nova Gorica pridelalo letos 250 tisoč kilogramov breskev. Prve breskve, tako imenovani »Majski cvet«, so dali na trg že 5. junija. Ker na gospodarstvu nimajo dovolj lastne delovne sile za takšna sezonska dela, so jim priskočile na pomoč gospodinjice in šolska mladina. Vsak dan so natrgalj okrog 10 ton breskev. Še pred nekaj leti je bilo tod trnovo goščavje, zdaj pa je Markov hrib nad Rožno dolino (na sliki) povsem spremenil svojo podobo

Kino

KOPER — 15. do 17. septembra ameriški barvni CS film OKLAHOMA; 18. do 20. septembra italijanski film SLADKO ŽIVLJENJE; 21. septembra sovjetski film TUJI OTROCI.
IZOLA — 15. septembra italijanski film SLEPO DEKLE IZ SORENTA; 16. in 17. septembra sovjetski film LASTOVKA; 18. in 19. septembra sovjetski film TUJI OTROCI; 20. in 21. septembra ameriški film OB 3,10 ZA YUMO.
SKOPIJE — 16. septembra sovjetski film TUJI OTROCI; 17. septembra italijanski film SLADKO ŽIVLJENJE; 21. septembra angleški film TOMY STEEL POJE.
SMARJE — 16. septembra italijanski film SLADKO ŽIVLJENJE; 17. septembra sovjetski film TUJI OTROCI; 19. septembra ameriški film OB 3,10 ZA YUMO; 20. septembra angleški film TOMY STEEL POJE.
SEZANA — 16. in 17. septembra ameriški CS film PRINC STUDENT; 19. do 20. septembra ameriški CS film PRIPOVEDKE IZ MONTE CARLA; 21. in 22. septembra ameriški film DIVJI VETER.

Mali oglasi

KUPIM HIŠICO z malo vrta. Obmejni pas. Primorska. Koren, tiskarna Jesenice.
PRODAM 10 tednov stare pse »Ovčarje« z rodnikom. Koper, Kmečka 3.
VELIKO INDUSTRIJSKO PODJETJE išče za svoje predstavništvo v Kopru trgovski lokal — skladišče (s prostorom za kamion). V poštev pride prostor za adaptacijo. — Istočasno išče mo uslužbenko za delo v predstavništvu z znanjem italijanske korepondence. Ponudbe pod šifro: Predstavništvo.
GELEZ ROYALE — MATIČNI MLEČEK, garantirano znansstveno stabiliziran — proizvod Zavoda za čebelarstvo, dobite v vseh lekarnah. Lekarne, ki preparata še nimajo, naj ga nabavijo pri »Kemofarmaciji« v Ljubljani.
ZA JESEN IN ZIMO DOBITE NAJCENEJE V »MAGAZZINI ALLA STAZIONE, Trst, Ulica Cellini št. 2, poleg železniške postaje, veliko izbiro konfekcijskih izdelkov. Odjemalci s propustnico imajo poseben popust.
INTERTEXTIL, Trst, ulica S. Nicolò št. 30, nudi bogato izbiro vsakovrstnih tkanin, vse vrste dežnih plaščev »Super Nylon«, vetrnih jopičev, bund, raznovrstnih pleten. **TEKSIL** za krila in izgotovljena krila **TERITAL**, odeje, perilo za ženske, ženske in moške volnene puloverje, srajce, kravate, nogavice, dežnike itd. po najnižjih dnevnikih cenah.

Radio KOPER

NEDELJA, 17. septembra:
8,00 Domače novice — 8,05 Kmetijska oddaja: »Pred letošnjo trgatvijo — Aktualna beležka — Izkušnje drugih« — 8,20 Za dobro jutro vam bodo zapeli in zaigrali... — 9,00 Naša reportaža: »Primorska podjetja na letošnjem Zagrebškem vele sejmu« — 9,15 Zabavni zvoki — 9,45 Poje Pat Boone — 10,30 Sosedni kraj in ljudje — 11,00 Glasba po željah — 11,15 Poročila — 11,30 Zabavna glasba, vmes reklame — 11,45 Poje kvartet Harjlskih bratov — 11,50 Igrajo veliki zabavni orkestri.
PONEDELJEK, 18. septembra:
7,15 Glasba za dobro jutro, vmes objave — 7,30 Poročila — 7,35 Glasba za dobro jutro — 13,30 Poročila —

13,40 Odlomki iz oper — 14,30 Ponedeljkov športni pregled — 14,40 Karnaval na soncu, z orkestrom Stanley Black — 15,00 Poročila — 15,10 Zabavna glasba, vmes reklame — 15,30 Slovenske narodne.

TOREK, 19. septembra:
7,15 Glasba za dobro jutro, vmes objave — 7,30 Poročila — 7,35 Glasba za dobro jutro — 13,30 Poročila — 13,40 V zabavnem ritmu — 14,00 S popevkami doma in na tujem — 14,30 Sola in življenje: »Zaživelo je delo v naših krožkih« — 14,50 Poje otroški zbor osnovne šole iz Planine in mladinski zbor iz Komna — 15,00 Poročila — 15,10 Zabavna glasba, vmes reklame — 15,30 V ritmu polke.

SREDA, 20. septembra:
7,15 Glasba za dobro jutro, vmes objave — 7,30 Poročila — 7,35 Glasba za dobro jutro — 13,30 Poročila — 13,40 Mali ansambli igrajo za vas — 14,00 Narodne pesmi in pjesli iz raznih krajev — 14,30 Kuturni obzorik — 14,40 Parada piosč — 15,00 Poročila — 15,10 Zabavna glasba, vmes reklame — 15,30 Poje zbor primorskih studentov.

ČETRTEK, 21. septembra:
7,15 Glasba za dobro jutro, vmes objave — 7,30 Poročila — 7,35 Glasba za dobro jutro — 13,30 Poročila — 13,40 Melodije za prijetno popoldne 13,40 Brillantni aranžmaji z orkestrom Marty Gold — 14,00 Glasba po željah — 15,00 Poročila — 15,10 Zabavna glasba, vmes reklame — 15,30 V ritmu z velikimi plesnimi orkestri.

PETEK, 22. septembra:
7,15 Glasba za dobro jutro, vmes objave — 7,30 Poročila — 7,35 Glasba za dobro jutro — 13,30 Poročila — 13,40 Gerschwinove melodije z orkestrom Frank Chacksfield — 14,30 Domače aktualnosti — 14,40 Poje zbor RTV Ljubljana — 15,00 Poročila — 15,10 Zabavna glasba, vmes reklame — 15,30 Godba na pihala.

SOBOTA, 23. septembra:
7,15 Glasba za dobro jutro, vmes objave — 7,30 Poročila — 7,35 Glasba za dobro jutro — 13,30 Poročila — 13,40 Popevke in ritmi od tu in tam — 14,30 Primorski tednik — 14,45 Revijske melodije z orkestrom André Kostelanetz — 15,00 Poročila — 15,10 Zabavna glasba, vmes reklame — 15,30 Domače popevke.

POZOR! — POZOR!

»ALASKA« Š. HAVERIC
Trst, ul. S. Lazzaro 13/I. nad., tel. 35658, se priporoča turistom, ki obiskujejo Trst. Nudi vam po tovarniških cenah: tekstil, moške in ženske plašče iz najlona, terital krila, bunde, volnene in bombažne pletene jopice, perilo, najlon nogavice in drugo.

kje so ladje

BELA KRAJINA plove iz New Orleansa na Reko; 12. septembra je priplula v Gibraltar
BIHAC plove iz Rotterdam proti Barietti in Anconi
BLEM je 6. septembra odplula iz New Yorka proti Sredozemskemu morju. V Tanger bo priplula 16. septembra
BOHINJ je na plovl iz Kopra proti New Yorku, kamor bo priplula 16. septembra
BOVEC je priplula 10. septembra iz Benetk na Reko
DUBROVNIK je na plovl iz Leningrada proti Italiji. 11. septembra je priplula v Gibraltar
GORANKA natovarja tovor v ZDA
GORENJSKA je na plovl iz Sueza proti Karajlju priplula 12. septembra v Džibuti
KOROTAN je 8. septembra odplula iz Bombaya proti Hong Kongu
LJUBLJANA je 13. septembra odplula iz Sibenika proti Črnemu morju
MARTIN KRAPAN raztovarja tovor v Aleksandriji
PIRAN je 8. septembra priplula v Yokohamo in bo 17. septembra odplula proti ZDA
POHORJE je na plovl iz Ploč proti Emdenu, kamor bo priplula 20. septembra
ROG je priplula 12. septembra v Džakarto
TRBOVLJE je 8. septembra priplula v San Diego
ZELENGORA je priplula 11. septembra iz Rotterdam v Leningrad

KOMUNALNI SERVIS' KOPER

P R O D A

po sklepu delavskega sveta podjetja:

1. drobilec »Fagram«;
 2. mlin za pesek;
 3. elektromotor »Siemens«;
 4. dinam »Ercole«;
 5. slamoreznica;
 6. vagonet železni;
 7. vprežni voz z gumijastimi kolesi;
 8. navadni vprežni voz — 2 koda.
- Interesenti lahko dobijo vsa potrebna pojasnila na Komunalnem servisu Koper ali po telefonu številka 278.

Komunalni servis Koper

Razpisi

Komisija za razpis mest direktorjev gospodarskih organizacij pri občinskem ljudskem odboru Koper

razpisuje

na podlagi 21. člena zakona o pristojnosti občinskih in okrajnih ljudskih odborov in njihovih organov (Uradni list FLRJ št. 52/57)

MESTO DIREKTORJA

Kmetijske zadrage — Koper

Kandidat mora izpolnjevati naslednje pogoje:

1. visoka strokovna izobrazba z večletno prakso v kmetijstvu;
 2. srednja ali nižja strokovna izobrazba z večletno prakso na vodilnih mestih v kmetijstvu.
- Pravilno kolkovane prošnje s 50 din državne takse z življenjepišom in opisom dosedanjih zaposlitev je poslati v 10 dneh od dneva objave na Občinski ljudski odbor — Koper.

Stanovajska skupnost Smedela v Kopru

razpisuje v novo ustanovljenem otroškem vrtu dve delovni mesti:

1. ZA UPRAVNIČICO
2. ZA VZGOJITELJICO

Pogoji: Za upravničico vzgojiteljska šola ali sorodna izobrazba z nekaj let prakse v podobni zaposlitvi; za vzgojiteljico vzgojiteljska šola ali sorodna izobrazba.

Osebnosti prejmejo po pravilniku. — Lastnoročno napisano prošnje s kratkim življenjepišom, navedbo šolske in strokovne izobrazbe ter dosedanjimi zaposlitvami pošljite na Stanovajsko skupnost Smedela v Kopru do 20. sept. 1961.

NOVE REVIEJE

BOREC, štev. 9
IZ vsebine:

Nepozabne besede s tribun velikega praznovanja, FRANCE SUSTERSIČ: Plameneti odsevi, MILE PAVLIN: Tisoč dve sto imen, MATEJ BOR: Kri v plamenih; Spomenik revolucije v Kranju, iz albuma srečanj na Rogu, STANE TERČAK: Otroci obtožujejo, MILE PAVLIN: Godčev ognjeni krst, JANEZ KRAMAR: Razvoj OF v »Ljubljanski pokrajini«, IVAN VIDALI: Vstaja na Kamniškem, ANDREJ PAGON-OGAREV: Začetki vstaje v Slovenski Istri, MILE PAVLIN: Dvakrat je ušel smrti, ALOJZ RAVBAR: Sam proti osmim tankom, VLADO ROZMAN: Prekop posmrtnih ostanov Giuseppe Tomizza.

Izza kulis druge svetovne vojne (Razprava o drugi fronti), Odmevi iz mednarodne arene (Bizerta, Burgiba in bombe; Pod afriški soncem), Drobne zanimivosti, Novosti na knjižnem trgu, Pišejo nam, Iz organizacije Zveze borcev, Pravna posvetovalnica, Kratke novice, Nenavadne zgodbe, Iščemo podatke.

Nakratko

300 km DOLG RIBNIK

Te dni so dokončali načrt, po katerem naj bi bil nastajajoč prekop Donava—Tisa—Donava ob enem tudi največji ribnik v državi. V njem in njegovih pritokih bodo gojili ribe v tolikih množinah, da jih bodo lahko letno nalovili 830 ton. Ta ribnik bo dolg 300 kilometrov.

NOVA TOVARNA ACETILENA

V Kraljevu so začeli graditi novo tovarno acetilena, si bo izdelala okrog sto ton letno te zelo pomembne surovine za avtomobilsko in kovinsko predelovalno industrijo.

PRVE DOMAČE SIDRNE VERIGE

V Tovarni verig na Lescah je začel obratovati nov obrat, v katerem bodo izdelovali sidrne verige in verige, ki jih potrebujejo v rudarstvu. Sodobne stroje za proizvodnjo so nabavili v Vzhodni in Zahodni Nemčiji ter v Svici.

56 TISOČ VAGONOV TRZNIH PRESEZKOV PŠENICE

V Vojvodini so letos na več kot 440 tisoč hektarjih pridelali približno 103 tisoč vagonov pšenice. Letošnji pridelek je večji od lanskega kljub temu, da so s pšenico zasejali okrog 40 tisoč hektarov površine manj kot prejšnja leta. Povprečni pridelek znaša 24,59 mte na hektar.

CESTA ŠT. 1107

(Nadaljevanje s 7. strani)
gočo šaro, s sodobnimi električnimi napravami, radijskimi sprejemniki in podobnim.

SPOMINI SE VEDNO ŽIVE

Ne le spomini na tinaški boj Kraševcev v minuli vojni, tudi čas na težka leta pred njo še ni odšel v pozabo. 84-letni vaški očanec Franc Brajdih, ki je bil kljub svoji starosti v najtežjih dneh aktiven član vaškega OF odbora, ima »na zalogi« toliko spominov iz življenja prejšnjih rodov, da bi — kot sam pravi — najraje segel po peresu in napisal nekaj o trdi preteklosti teh krajev. Niti tako daleč ni tega, ko so bili še povsem odvisni od trgovine z lesom. Furmani so se redno odpravljali z butarami —

NOGOMET

Presenečenja na tekočem traku

V drugem delu jesenskega prvenstva okrajne lige je prišlo do prvih nepričakovanih rezultatov. V Piranu je domače moštvo NK Sidro odpravilo z visokim rezultatom renomirane Sežance in se tako uvrstilo na čelo tabele. Za Pirančane bo nedvomno odločilna tekma prihodnje nedelje v Izoli v spopadu z Delamarisom, ki si je pred tem priboril na vročih tleh v Postojni kar dve točki. Presenečenje tudi v Pivki: NK Jadran iz Dekanov je moral prepustiti obe točki borbenim domačinom, če-

prav je samo teden prej prisilil koprškega ligaša na delitev točke. Pivčani bodo iz te zmage nedvomno črpal moči in si tako utrdili ugled na naših športnih terenih.

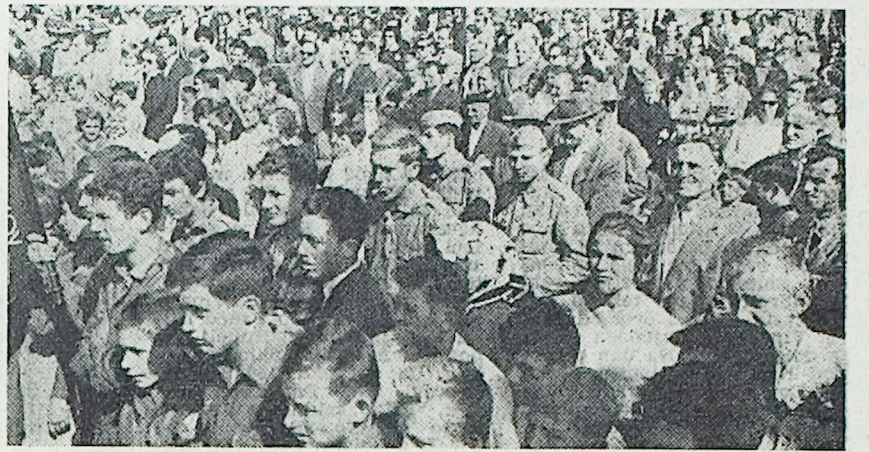
NK Tomos pa je v Ilirski Bistrici katastrofalno porazil domače moštvo z rezultatom 8:2. Bistričani se za jesensko prvenstvo očitno niso dovolj pripravili, medtem ko lahko na drugi strani ugotovljamo napredek NK Tomos, ki igra s pomlajenim napadom dokaj učinkovito.

Po tem kolu so se znašla na čelu tabele kar tri primorska moštva, ki se bodo verjetno v finalu prvenstva spopadla za prvo mesto.

LESTVICA PO II. KOLU:

SIDRO	2	2	0	0	11:1	4
DELAMARIS	2	2	0	0	8:2	4
TOMOS	2	1	1	0	10:4	3
PIVKA	2	1	0	1	1:4	2
JADRAN	2	0	1	1	2:3	1
POSTOJNA	2	0	1	1	4:6	1
TABOR	2	0	1	1	3:7	1
IL. BISTRICA	2	0	0	2	2:14	0

V tretjem kolu se bodo sestali: NK Tabor : NK Ilirska Bistrica, NK Delamaris : NK Sidro, NK Jadran : NK Postojna in NK Tomos : NK Pivka.

Nedeljskega slavlja v Ilirski Bistrici so se udeležili v velikem številu tudi taborniki, ki jih kaže naša slika v ospredju med slavnostnim zborovanjem nad spomenikom padlim borcem in žrtvam fašističnega nasilja

Toča golov v Ilirski Bistrici

Navihači domačega moštva najbrž niso bili zadovoljni z visokim rezultatom v škodo Ilirskobistri-

čanov, vendar so imeli zadoščenje vsaj v tem, da so lahko videli vrsto zares lepih golov, ki jih je bilo kar deset.

ZAKAJ TAKO?

Pred nedavnim je vaš list že priobčil grajo na račun neurejenega stadiona v Kopru in koprski športniki smo bili nemalo veseli, ker smo pač upali, da se bo zadeva končno premaknila z mrtve točke, oziroma da bodo odgovorni ljudje poskrbeli za najnujnejšo ureditev tega prepotrebnega športnega objekta. Pobuda z vaše strani pa očitno ni zalegla, kajti izvajatelj obnovitvenih del, torej športno društvo Tomos, ki je stadion prevzelo, ni v tem razdobju uresničilo niti najnujnejšega dela prvotno sprejetega načrta o ureditvi steze za teke in nekaterih drugih lahoatletskih objektov oziroma terenov.

Vsekakor ne bo odveč, če spomnimo našo javnost na težave, s katerimi se v Kopru borimo prav zaradi neurejenega stadiona. Mladim talentiranim športnikom in ostali člani naših športnih aktivov nimajo prav nobene možnosti za vadbo in zares ni čudno, če je atletika, ta važna panoga športa v našem okrajnem mestu ne le stagnirala, ampak dobesedno odmira. Vsekakor je to edini primer v naši državi, da je okrajno mesto brez tega osnovnega športnega terena. Razen tega pa smo koprski športniki brez možnosti prirejanja atletskih prireditev v našem mestu, čeprav se nam pogosto nudi priložnost zanje. Še več: Koper je bil že večkrat predlagan za mednarodne atletske prireditve in prav prihodnji mesec se nam je obetal na koprskem stadionu srečanje naših in švedskih atletov.

Skratka — škoda, ki smo jo že utrpeli zaradi te pomanjkljivosti, je zelo velika in posledice zapostavljanja te panoge športa se nujno kažejo tudi na ostalih področjih športnega udejstvovanja. Zato je skrajni čas, da se nekdo resno zavzame za nadaljnje izvajanje del na našem stadionu. Če sedanji pokrovitelj, ali bolje lastnik, tega športnega objekta ne more niti vzdrževati, kaj šele obnavljati, bi zares bil edini izhod, da v odgovornih forulah zadevo premislijo in najdejo enega ali več pokroviteljev, vendar takšnih, ki bodo svoje obveznosti lahko zares izpolnjevali. J. K.

NK Tomos je tokrat nastopil s pomlajenim moštvom, v katerem so se posebno odlikovali Škerjanc, Vižintin in Olup s smiselnimi kombinacijami in prodorno igro. Že v 12. minuti je Furlanič preigral domačega vratarja, samo dve minuti kasneje pa je Valdevit zvišal rezultat na 2:0. Uspešen napad pa je uspeval obrambo Koprčanov, kar se je kmalu maščevalo, ko je Žnidaršič bil dvakrat uspešen za domače moštvo. Do preobrata je prišlo le nekaj minut zatem, ko je Jermanič povišal rezultat v korist gostov na 3 proti 2.

Drugi del igre skrajna ni kazal na katastrofo domačinov, vendar so gostje zaigrali kot že zlepa ne. V pičlih 12 minutah in s pred tem doseženim golom so Koprčani nasuli domačemu vratarju kar 5 golov in s tem postavili končni rezultat 8:2. Dve minuti pred koncem tekme je sodnik izključil Koprčana Furlaniča iz igre

A. G.

ČESTITKA

*Jutri bo zajadral v zakonski stan priljubljeni vratar NK Tomosa iz Kopra Rajko Krašna. Družici in njemu želijo uprava kluba, igralci in prijatelji v novem skupnem življenju obilo sreče!

MOTORISTI NA TEKMOVALNI STEZI V NOVI GORICI

Prepričljiva zmaga Leona Pintarja

Uradni podatki za republiško prvenstvo pa so naslednji: zmagovalec Leon Pintar v dveh ka-

tegorijah in z najboljšim časom tekmovalja — 96,685 km na uro!

Kategorija do 50 ccm: Breznik (Ljubljana) 71,605 km (najboljši čas kroga 72,931 km); Vrhovnik (Kamnik) 70,009 km; Seljak (Domžale) 66,325 km.

Kategorija do 125 ccm: Leon Pintar (Koper) 90,727 km; Oblak (Ljubljana) 85,804 km; Mladovan (Nova Gorica) 82,789 km.

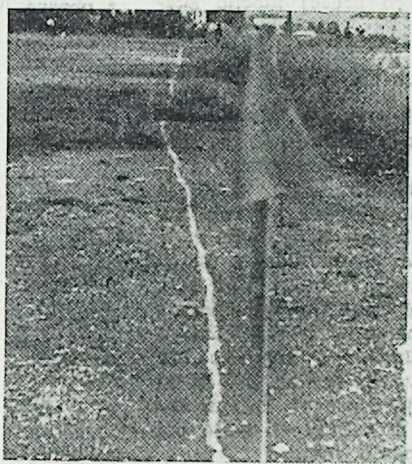
Kategorija do 175 ccm: Oblak (Ljubljana) 87,139 km; Mrzel (Murska Sobota) 86,300 km; Bratina (Nova Gorica) 84,635 km.

Kategorija do 250 ccm: Leon Pintar (Koper) 95,850 km; Čuden (Tržič) 91,692 km; J. Pintar (Koper) 86,808 km.

Kategorija nad 250 ccm: Breznik (Ljubljana) 90 km; Čuden (Tržič) 89,161 km; Jože Pintar (Koper) 86,808 km.

Motorji s prikolico: Hrast-Rendolič (Tržič) 83,449 km; Bivic-Jerman (Trbovlje) 79,852 km.

—p

Takšna je bila stranska črta na nogometnem igrišču v Ilirski Bistrici na tekmi med NK Ilirska Bistrica in NK Tomos

ODBOJKA

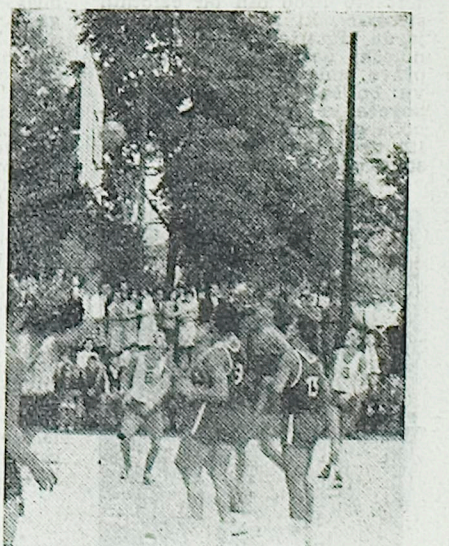
Uspešna nedelja za Izolčane

V nedeljo je bilo na sporedu IX. kolo druge republiške lige v odbojki za člane — zahodna skupina. Izola je na domačem igrišču premagala ekipo OK Triglav iz Kranja z rezultatom 3:1 (16:14, 13:15, 15:10 in 15:8). S to zmago si je Izola že zagotovila obstoj v ligi, če računamo, da bo premagala še Trebnje, ekipo, ki do sedaj še nima nobene točke. Srečanje med Trebnji in Izolo bo v nedeljo, 17. septembra. Že po prihodnjem kolu bomo torej videli, ali si je Izola že zagotovila obstoj v ligi ali ne. Na boljši plasman, kot je obstane v ligi, Izola ne more računati, ker je v splošnem delu lige osvojila samo 4 točke.

LESTVICA PO ČETRTEM KOLU:

IZOLA II	4	4	0	12:6	6
KOPER	4	2	2	8:8	4
JELSANE	3	1	2	6:6	2
TOMOS Koper	3	0	3	3:9	0

V prvi republiški ligi za članice — zahodna skupina so Sežančanke doživele visok poraz v drugem kolu jesenskega dela v Jesenicah proti OK Jesenice 3:0. S tem so si Sežančanke zmanjšale možnosti za osvojitve prvega mesta v svoji skupini. Pred sabo imajo še dve težki tekmi proti članicam Kamnika in Novega mesta. Ker bodo igrali obe tekmi doma, so možnosti za zmago vsekakor večje.

Prizor s košarkarske tekme Tivoli (Ljubljana) : TVD Partizan Ilirska Bistrica

OKRAJNA LIGA

V nedeljo je bilo na sporedu tudi prvo kolo jesenskega dela okrajne lige za člane — spodnja skupina. V Izoli je Izola II. premagala Koper z rezultatom 3:0 (15:4, 15:6, 15:7). Tekma TOMOS Koper : Jelsane pa je bila preložena.

NA TEKMOVANJU V ITALIJI

Blesteč uspeh goriških kajakašev

Te dni so bile mednarodne kajakaške tekme na rečici Duri pri Ivreji v Italiji. Prireditve so se udeležili tudi novogoriški kajakaši, ki so edini zastopali jugoslovanske barve. Nepričakovano so osvojili vsa prva mesta med posamezniki in moštvi. Tako je bil v slalomu prvi Bone, drugi Spacal, tretji Jug, četrti Hlede in sedmi Leban. V spustu na 15 km pa je bil prvi Hlede, Leban drugi, tretji Spacal in Jug šesti. Tako so Novogoričani zmagali tudi kot ekipa in osvojili najlepšo trofejo — pokal občinskega sveta mesta Pelegrino.

Uspeh je toliko lepši, ker je to elitna športna prireditve te vrste

v Italiji in se je udeležilo kar 25 tekmovalcev iz vseh najboljših italijanskih kajakaških klubov.

KOŠARKA

Utrjen položaj Ilirske Bistrice

Proletarec (Zagorje) : Ilirska Bistrica 65:78 (35:44)

Gostujoče moštvo TVD Partizan iz Ilirske Bistrice je minulo nedeljo v četrtem kolu republiške košarke nadigralo domačega Proletarca iz Zagorja z rezultatom 65:78 (35:44). S tem si je košarkarska ekipa Ilirske Bistrice še

bolj utrdila svoje drugo mesto v lestvici.

V gostujočem moštvu, ki je bilo ves čas poteka tekme v nadmoči in seveda tudi v vodstvu, sta bila najboljša Prosen s 25 koši in Rajko Grlj z 21 koši.

Košarkarji Ilirske Bistrice uspešno zastopajo naš okraj v republiški ligi

Okno v svet ZANIMIVOSTI
OD VSEDOVSODA

GOVORI 11-17

Zanimivosti o Vipavi

Vipava je hladna voda, saj so jo Latinci imenovali flumen Frigidus (Hladna reka). Dolga je 47 kilometrov in teče po mehkeem peščinem in ovratnem svetu ter dela meandre (ime po maloazijski reki Meandros, katere tek je ves vijugast). Zračna črta od izvira Vipave do njenega izliva je dolga 32 km. Na dan privre pod Nanosom v lepem parku pri Lanthierovem gradu v Vipavi. Pred leti je tod napravil podjetni Vipavec krčmo.

Nekateri so domnevali, da je Vipava le nadaljevanje potoka Lokve, ki ponikne pod Predjamskim gradom. Drugi pa so se ogrevali za misel, da bi utegnili biti Vipava odtek Divjega jezera pri Idriji. Konejšče raziskovanje je pokazalo, da se v Vipavo stekajo številni podzemeljski tokovi izpod Trnovske in Nanoške planote.

Vode nikdar ne zmanjka. Vsakih 24 ur bruhne iz izvira

okrog 6 tisoč kubičnih metrov vode. Ob potresu 31. avgusta leta 1938 se je zgodilo nekaj nevsakdanjega. Reka je začela teči nazaj v izvir in za šest ur popolnoma usahnila. Potem pa spet privrela na dan.

Brž po izviru dobi Vipava več krajših pritokov, med njimi je najbolj znan Habelj. Izpod Cavana dobi toliko pritokov, da se reka opogumi in napravi »Pri Paradižu« ovinček. »Pri Saksidu« se vreče v divjo sotesko »Pekel« in se združi z dolgim potokom Branico, ki prihaja izpod Stjaka.

Pri Prvačini napravi Vipava na 1,5 km dolgi poti kar pet kilometrov vijug. Od izliva Lijaka dalje si začrta Vipava pot po dnu nekdanjega jezera, kjer nekaj vode usahne. Leta 1910 so pri Biljah zlili v reko posebno barvilo, ki se je čez pet dni pokazalo v Dobrdboskem jezeru. To pomeni, da ima Vipava pod Krasom podzemeljske odtoke. Pod Mirenskimi gradom reka mahoma zavije nazaj in se šele po dolgih vijugah vrne v svojo prvotno smer. Če bi pod gradom skopali 50 m dolg predor, bi prihranili Vipavi okrog 5 km poti. Vipava se izliva v bistro Sočo in njeni valovi jo precej močno skalijo.

STARA IN NOVA VRATA

Znani angleški pisatelj Somerset Maugham je te dni prodal sliko, ki pravzaprav ni slika, marveč vrata, ki jih je Gauguin poslikal na Tahitiju. Nekaj let po Gauguinovi smrti je Maugham obiskal Tahiti in v ponudbi lastniku hiše, kjer je živel Gauguin, lepe denarce za pobarvana vrata. Možakar je zaslutil, da utegnejo biti vrata veliko vredna, zato je od pisatelja zahteval, da mu namesto njih kupi — dvojce povsem novih vrat.

Na sliki je švedski prvak v moto crossu Sten Lundin v uspešni bravuri ob preskoku ovire na tekmovalni progi blizu Stockholma

SLOVENSKI ZAJEDNIK

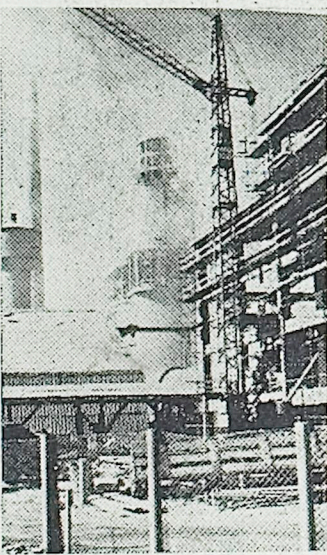
15. septembra 1961 • ZADNJA STRAN • LETO X — ŠT. 38

OB 15. SEPTEMBRU — PRIKLUČITVI PRIMORSKE Bogatih štirinajst let

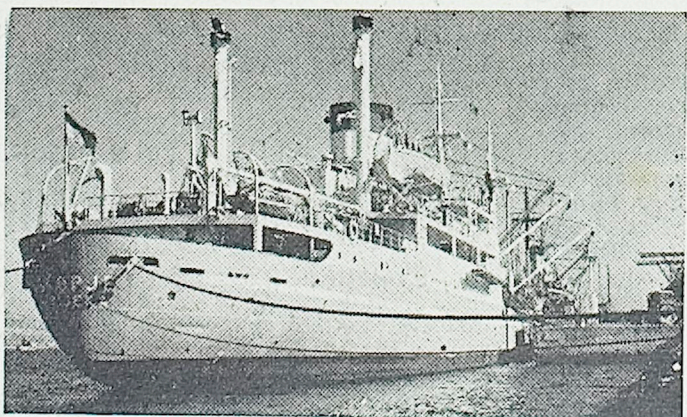
Cementarna Anhovo, ki nosi naziv »15. september«, zaposluje danes 1.300 delavcev. Zavedni kolektiv zaključuje sedaj z modernizacijo tovarne. Na dan republike bo začela obratovati nova rotirna peč. Levji delež pri rekonstrukciji obrata nosi kolektiv, saj je prispeval več kot 1 milijardo šest tisoč din od celotnih stroškov, ki znašajo 1,8 milijarde dinarjev. Sodobni tehnološki postopki in nove naprave bodo omogočile kolektivu boljše delovne pogoje in povečanje proizvodnje najboljšega portlandcimenta na 120 tisoč ton letno. Izboljšave so uvedli tudi v obratu, kjer

Njihov napredek in njihova visoka zavest nam bosta bolj jasna, če povemo, da so anhovski cementarji med vojno na vse mogoče načine zavirali proizvodnjo ter pomagali partizanom, da so lahko tovarno nekajkrat uspešno napadli. Mnogo se jih je pridruživilo tudi partizanskim enotam IX. korpusa. Vsem žrtvam fašističnega nasilja iz tovarne so na dvorišču cementarne postavili lep spomenik. Po vojni so se tudi v coni A odločili borili za sklenitev kolektivne pogodbe in za ureditev delavskih odnosov. Sindikalna organizacija je preprečila namene stare uprave, da bi odpuštila nekaj naprednih delavcev. Pred 14 leti, tik pred priključitvijo Slovenskega Primorja k FLRJ, so delavci z enotnim in odločnim nastopom preprečili nakano uprave, ki je hotela s pomočjo civilne policije demontirati in odpeljati stroje. Tako so očevali zastarele in izrabljene, vendar dragocene naprave. V spomin na priključitev Slovenskega Primorja k matični domovini so dali tovarni ime: Tovarna cementa 15. september. Iz starega obrata raste sedaj nova tovarna, kot kaže naš posnetek.

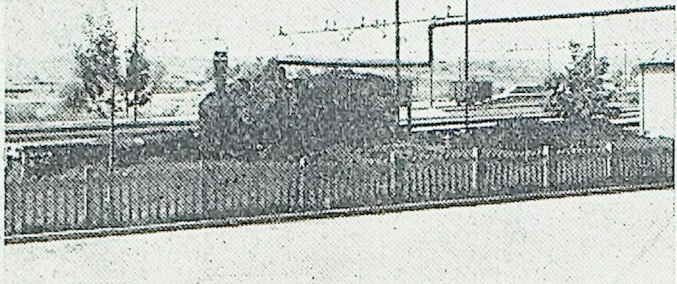
Foto Perat

izdelujejo saloni. Tako jim je uspelo izdelati v lanskem letu 6,5 milijona metrov cementazbestnih izdelkov. (Naj za primerjavo povemo, da so v letu 1948 izdelali le 1 milijon tovarniških metrov salona.) Letos izdelujejo saloni cevi po mednarodnem standardu. S temi izdelki ne zalagajo le domačega tržišča, marveč dobršen del proizvodov tudi izvažajo.

Skoraj vsakdanji pogled na novo koprsko pristanišče: kar po dve čezoceanki hkrati razkladajo ob podaljšani operativni obali

Posebne vrste zanimivost se ponuja očem pri železniški postaji Ilirska Bistrica: na sicer popolnoma elektrificirani postaji stoji na posebnem slemem tiru stara, odslužena lokomotiva, od katere so napeljane cevi čez cesto in čez dvorišče mlekarne v poslopje Tovarne organskih kislin. Ker to podjetje še ni imelo urejene lastne kotlarne (ki pa bo vsak čas začela z delom), je najelo pri železniški lokomotivi, ki zdaj preskrbuje noč in dan s paro tovarniške naprave. Tako improvizirana lokomotiva je nenadoma iz že zdavnaj odslužene lokomotive postala zelo rentabilen objekt, ki pa hkrati kaže na domiselnost naših ljudi, za katere v iskanju novih proizvodnih možnosti ni nobenih zaprek.

SOK MLADOSTI

Neki japonski kemik je odkril zelišče, katerega sok lahko pomladi človekov organizem in njegovo zunanost. Sok vbrizga v kri. Koža se napne, z obraza izginejo gube in po 48 urah se počuti človek za deset let mlajšega. Japončev skrivnost je odkupil zdravnik Frankley. Blizu Los Angelesa je zgradil sanatorij, kjer za astronomske vsote denarja pomlajuje petične starce.

RAZPRODAJA! CENE NIZKE!

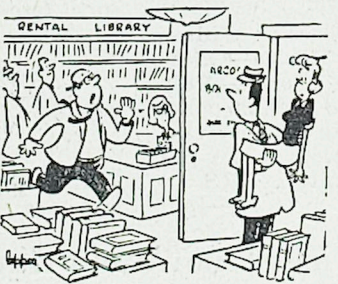
Posebnost ameriškega značaja lahko označimo z nekaj besedami: podjetnost, hladnokrvnost in včasih tudi originalnost. Nedolgo tega so pred neko newyorško veleblagovnico stali prodajalci in na ves glas kričali: »Razprodaja! Cene nizke!« Ljudje so vstopali in kupovali. Res, blago je bilo skoraj zastoj. Nekega novinarja je le zasrbel jezik in je vprašal, čemu prodajajo po tako smešno nizkih cenah. »V podprilicju goril« je rekel prodajalec.

SUMLJIVA KRONIKA

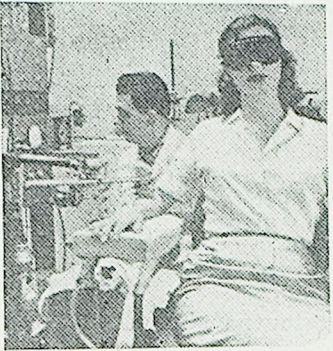
V Chicagu so zabeležili od leta 1919 do danes več kot 900 gangsterskih umorov, vendar so prišli na sled samo 17 morilcem. Vsi ostali umori so ostali do danes nepojasneni. Kako to, saj so ameriški policiji na voljo tehnično najbolj izpopolnjeni aparati in načini za odkrivanje zločincev? Vzrok ni nesposobnost policije, marveč korumpiranost družbe. Gangsterji so dobro organizirani in imajo močan vpliv pri političnih oblasteh, zato jim je težko priti do živga.

AMERIŠKO KIHANJE

Predsednik Gospodarskega odseka pri vladi ZDA je pojasnil odnos med ameriškim gospodarstvom in ostalim svetom nekaj in danes takole: »Če se je še pred časom ameriško gospodarstvo prehladilo in začelo kihati, so morale ostale države sveta leči v posteljo zaradi pljučnice. Danes je drugače. Če ameriško gospodarstvo kihne, mu ves ostali svet reče: »Na zdravje!«

— Ej, ej, gospod! Od tod lahko odnesete samo knjige!

MLADI ZNANSTVENIK univerze na Floridi (ZDA) dr. Kenshale je izumil stroj, s katerim po njegovem zagotovilu kar najtežje določijo nagnjenja posameznih ljudi do določenih poklicev, ki tem ljudem najbolj ustrezajo

Eden izmed 12-članske ekipe potapljačev z ladje »Rezač« se po napornem dnevurnem delu v vodi vrača iz globine 21 metrov, kjer te dni režejo zadnje ostanke krme »Rexa«

ZAOBLJUBA

Londonska zdravnica Billey vsako sredo molči. Pred šestnajstimi leti, ko je padla atomska bomba na Hirošimo, se je zaobljubila, da bo protestirala proti temu orožju z molkom. S svojo zaobljubo hoče vplivati na vest ljudi. Če bi njenemu primeru sledili vsi, bi bila lista o prepovedi atomskega orožja kmalu podpisana.

VELIKI PRIJATELJI

Odnosi med Albanijo in Poljsko so se v zadnjem času razvijali na takšen način: Pred letom dni je albanski ambasador na Poljskem Kroj zapustil Varšavo; od novega leta sem je poljski ambasador v Tirani »na konzulacijah« pri svoji vladi; sredi julija so bili »do nadaljnega« ukinjeni izleti poljskih turistov v Albanijo. In to sredi sezone!

BALADA O ČELADI

Vidni zahodnonemški politik je predlagal, naj bi čelade ameriške oblike, kakršne nosi sedaj Bundeswehr, zamenjali s čeladami, kakršne je nosila Hitlerjeva Wehrmacht. »Ameriška čelada« je rekel politik, »premalto ščiti tilnik našemu vojaku.« Komentar sovjetske revije »Ogonjok«: Kaže, da so se Nemci v drugi svetovni vojni ne nečesa naučili: zavarovati si je treba predvsem tilnik.

VOHUNSKI ROMAN IZ II. SVETOVNE VOJNE

Nato je vzel pisalni stroj in na čist formular napisal dokument, ki ga je bil že prej sestavil. V dokumentu je bilo nekaj čudnih ukazov:

KAPETAN RUCKERT P. JE ODGOVOREN ZA SANITARNE UKREPE TRANSPORTOV, KI SE VKRCAVAJO. ZARADI ČBVESTILA KAPITANOM TRANSPORTOV, ADMINISTRACIJI PRISTANIŠČA, VOJNEMU POVELJSTVU UKAZUJEMO: DA SE NE BI EPIDEMIJA, KI SE LAHKO POJAVI MED VOJASTVOM, ZANESLA NA OZEMLJE NEMCIJE, JE TREBA TAKOJ PREGLEDATI VSA LADIJSKA SKLADIŠČA IN BREZ ODLAŠANJA PRIJAVITI KAPETANU RUCKERTU P.

Sprejeto preko radia iz Berlina, s podpisom generalnega polkovnika von Römmerja, komandanta Centra za organizacijo zaledja pri Berlinu. Kopija je verodostojna.

Pod tem tekstom je bilo nekaj nečitljivih podpisov. Dokument je imel pečat Mölchevega oddelka, bil je tisti pečat, ki ga je bil Dementjov predal podoficir Schirer.

Dokument je bil tvegan. Vendar je Dementjov dobro poznal psihologijo Nemcev, ki jim je bilo povelje glavnega poveljstva svetinja. Vrh tega pa mu je gnal vodo na mlin še splošni položaj: panika in ustvarjanje novih dolžnosti in generalov. Mimogrede: general von Römmer ni bil izmišljen; delal je v organizacijskem oddelku glavnega štaba.

XII

Preden se je napotil v pristanišče, je Dementjov sklenil, da se bo malce odpočil, toda brž ko je legel, je že zaspal. Pred težkimi nalogami se mu je to vedno dogajalo. Njegovi živci so potrebovali počitka.

Dementjov se je hipoma zbudil, kakor da bi ga nekdo stresel skupaj s posteljo. Poskočil je, ne da bi karkoli razumel. Tišina... Je mar potres, ali se mu to le dozdeva? Nenadoma se je prav blizu zabliskalo in vsa hiša se je stresla od močne eksplozije zažigalne bombe.

»Točnost pa točnost!« je zamrmral, ko je pogledal na uro. »Dobro ste začeli, tovariši piloti! Hvala vam, ker ste me prebudili.«

Bombardiranje je trajalo kakšno uro.

Napadli so pristanišče.

Ko se je vse umirilo, je stopil Dementjov iz hiše in se napotil proti pristanišču. Piloti so imenitno opravili svoj posel. Od daleč se je videlo goreče skladišče. Nad mestom je lebel črn dim.

Na ulicah pred pristaniščem je bila gneča orožja in vojakov, ki so bili pobegnili pred bombardiranjem. Med vojaki, ki so izgubili glavo in se jih je polasčal paničen strah, so begali oficirji. Klicali so enote in jih urejali. Vojaki so se zbirali. Naj bo kakor hoče, nemška organizacija se je znašla tudi v tem kaosu.

Povsod po pristanišču so zijali globoki lijaki. Skupine mrtvih so bile skrbno zložene v skladovnice kakor drva. Z bolniškimi avtomobili so odvažali ranjence. Od eksplozije je zaudarjalo po kislini. Dementjov je sklenil, da bo sedaj začel delovati v svoji novi dolžnosti.

Trije vojaki so nosili ranjence k bolniškemu avtomobilu. Zdrav, rdečelas fant, ki so ga pravkar nosili, je zavijal oči, hripavo nekaj vpil in brcal nosače. Brčkone je bil laže ranjen. Bil je nezavesten. Morda se je bal, da ga ne bodo evakuirali. Vojak ni pustil, da bi ga položili v avtomobil, poleg katerega je stal oficir, bržčas zdravnik. Dementjov se je približal Nemcu.

»Zaradi enega lažjega ranjenca zadržujete avtomobil!« je rekel Dementjov srdito. »V tem času bi lahko že dvakrat prišli do bolnice in nazaj.«

Zdravnik ga je malomarno in zviška pogledal.

»To ni vaša skrb, kapetan.«

»Motite se. Prav to je moja skrb. S posebnim ukazom sem bil imenovan za sanitetnega inšpektorja.«

Zdravnik se je v hipu zvrnal. Avto je odpeljal. Dementjov je šel dalje. Prvi poizkus je uspel.

V na pol pogorelem skladišču je Dementjov opazil znane zaboje, ki jih je bil odpravil iz muzeja. Zaboji so ležali križem kražem, poleg njih pa je stal stražar z brzostrelko. Dementjov je stopil k njemu in mu strogo rekel:

»Zakaj zabojev ne natovarjate?«

»Ne vem, ne vem.« je ravnodušno skomignil stražar.

»Oficir, lastnik tehle zabojev, je odšel na poveljstvo.«

Dementjov je nekaj zamrmral in se potuhnil v gnečo. Biti mora čim dlje od teh zabojev. Oficir, ki je šel na poveljstvo, je bil prav getovo Brandt.

Pri vходу na operativno pristanišče ni bilo nikakršnega reda. Vojaki niso stali po skupinah, marveč so sedeli, kakor se je komu zazdelo in neprestano pogledovali v nebo.

Očividno so jim obljubili, da se bodo vkrcali prvi, zato so sklenili, da se med bombardiranjem ne bodo gani. Nemara je bilo takšno tudi povelje. Na področje »operativnega pristanišča« niso puščali nikogar.

Dementjov si je s komolci krčil pot proti kontrolnemu vходу in jel trdovratno gledati v obraze vojakov.

»Dajte mi svojo roko,« je rekel vojaku, ki je imel vnete oči in je bil njegov obraz ves rdeč.

Vojak mu je poslušno izprožil roko. Dementjov mu je otipal žilo in sam zase štel utrip.

»Kdo je vaš komandir?«

»Zakaj pa gre?« Dementjov se je približal tršat poročnik na krivih nogah. Njegov obraz je bil razpokan od hladnih vetrov in je imel globoko brazgotino. To je bil očiten znak hrabrega vojaka.

»Kaj hočete od mojih vojakov?« ga je hripavo vprašal.

»Skoraj nič.« Dementjov se je nasmehnil. »Noben bolnik ne more na transportno ladjo. Za to sem odgovoren jaz. Takšen je ukaz.«

Okrog Dementjova se je zaslislalo godrnjanje. Vojaka, ki mu je bil Dementjov meril utrip, je nekdo potegnil vstran, da bi ga skril. Dementjov je v zadnjem trenutku ujel njegovo roko in velel poročniku:

»Pokličite starejšega oficirja!«

Skozi skupino, ki je obkrožala Dementjova, se je prenil oficir, ki je imel čin majorja.